

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2023 m. rugsėjo 15 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Virgilijaus Grabinsko (kolegijos pirmininkas), Gedimino Sagačio ir Agnės Tiknūtės (pranešėja), teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnaginėjo civilinę bylą pagal trečiųjų asmenų uždarnosios akcinės bendrovės „Nikosparta“ ir uždarnosios akcinės bendrovės „8 stebukas“ kasacinius skundus dėl Lietuvos apeliacinio teismo 2023 m. vasario 7 d. nutarties, kuria patvirtinti kreditorių finansiniai reikalavimai atsakovės uždarnosios akcinės bendrovės „Finien“ bankroto byloje, peržiūrėjimo.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių kreditorių reikalavimų tvirtinimą juridinių asmenų nemokumo procese, aiškinimo ir taikymo.
2. Vilniaus apygardos teismas 2018 m. rugsėjo 10 d. nutartimi iškėlė bankrutuojantieji UAB „Finien“ bankroto bylą. Nutartis įsiteisėjo 2018 m. lapkričio 7 d.
3. 2022 m. spalio 18 d. pareiškėja UAB „NT paslaugos“ pateikė prašymą įtraukti į BUAB „Finien“ kreditorių sąrašą su 426 175 Eur dydžio finansiniu reikalavimu.
4. 2022 m. spalio 19 d. pareiškėja UAB „Linsana“ pateikė prašymą ją įtraukti į BUAB „Finien“ hipoteka užtikrintų kreditorių reikalavimų sąrašą su 120 000 Eur dydžio finansiniu reikalavimu.
5. 2022 m. spalio 26 d. pareiškėja UAB „Sorita“ pateikė prašymą ją įtraukti į BUAB „Finien“ kreditorių sąrašą su 2 161 835,50 Eur dydžio finansiniu reikalavimu.
6. 2022 m. spalio 19 d. pareiškėja UAB „Kardos“ pateikė prašymą ją įtraukti į BUAB „Finien“ hipoteka užtikrintų kreditorių reikalavimų sąrašą su 2 520 000 Eur dydžio finansiniu reikalavimu.
7. 2022 m. spalio 19 d. pareiškėja UAB „Enilė“ pateikė prašymą ją įtraukti į BUAB „Finien“ kreditorių sąrašą su 1 072 268 Eur dydžio finansiniu reikalavimu.
8. Vilniaus apygardos teismo 2023 m. balandžio 17 d. nutartimi UAB „Kardos“ pakeista teisių perėmėja „STATUM EOOD“.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

9. Vilniaus apygardos teismas 2022 m. gruodžio 23 d. nutartimi įtraukė UAB „Linsana“ į BUAB „Finien“ kreditorių sąrašą su 120 000 Eur finansiniu reikalavimu; UAB „Kardos“ su 2 459 900 Eur finansiniu reikalavimu; kitą UAB „Kardos“ prašymo dalį atmetė; UAB „NT paslaugos“ su 426 175 Eur trečios eilės finansiniu reikalavimu; UAB „Enilė“ su 217 480,75 Eur trečios eilės finansiniu reikalavimu; kitą UAB „Enilė“ prašymo dalį atmetė ir įtraukė UAB „Sorita“ su 2 161 835,50 Eur finansiniu reikalavimu.
10. Spręsdamas dėl UAB „Linsana“ reikalavimo, teismas nurodė, kad 2017 m. vasario 9 d. tarp UAB „Sorita“, kaip skolininkės ir įkaito davėjos, ir kreditorių N. K. (K.), B. B., S. P., V. D. ir V. Ū. buvo sudarytas sutartinės hipotekos sandoris UAB „Sorita“ 53 000 Eur prievolės įvykdymui pagal 2017 m. vasario 9 d. paskolos sutartį užtikrinti, šiuo sandoriu hipotekos kreditorių naudai buvo įkeistas žemės sklypas, unikalus Nr. (duomenys neskelbtini), gyvenamasis namas, unikalus Nr. (duomenys neskelbtini), ūkiniai pastatai, unikalūs Nr. (duomenys neskelbtini), Nr. (duomenys neskelbtini), ir kiemo statiniai (tvora), unikalus Nr. (duomenys neskelbtini), esantys (duomenys neskelbtini). 2018 m. birželio 26 d. Reikalavimo teisių perdavimo sutartimi minėti hipotekos kreditoriai savo reikalavimo teisę į UAB „Sorita“ perdėjo naujam kreditoriui UAB „Linsana“. Maksimaliosios hipotekos dydis – 80 000 Eur. Paskola pagal minėtą sutartį UAB „Linsana“ grąžinta nebuvo.
11. Taip pat 2017 m. kovo 2 d. tarp UAB „Sorita“, kaip skolininkės ir įkaito davėjos, bei A. M., kaip kreditoriaus, sudarytas sutartinės

hipotekos sandoris dėl 26 500 Eur prievolės pagal 2017 m. kovo 2 d. paskolos sutartį užtikrinimo. 2018 m. birželio 26 d. Reikalavimo teisių perdavimo sutartimi kreditorius A. M. savo reikalavimo teisę į UAB „Sorita“ perdėjo naujai kreditoriui UAB „Linsana“. Maksimaliosios hipotekos dydis – 40 000 Eur. Paskola pagal minėtą sutartį UAB „Linsana“ grąžinta nebuvo.

12. 2020 m. rugpjūčio 26 d. turto arešto aktas Nr. 0042/20/00758MM patvirtina, kad išieškotina suma (turto arešto mastas) pagal 2017 m. vasario 9 d. sutartį siekia 89 107,91 Eur, o iš 2017 m. vasario 9 d. hipotekos sandorio 1.3 punkto matyti, kad įkeičiamo turto vertė – 158 890 Eur. Kadangi šalys 2017 m. vasario 9 d. hipotekos sandorio 1.4 punktu susitarė dėl maksimalios 80 000 Eur hipotekos sumos, UAB „Linsana“ reikalavimas į BUAB „Finienis“ pagal šią sutartį yra 80 000 Eur. Be to, 2020 m. rugpjūčio 26 d. turto arešto aktas Nr. 0042/20/00759M2 patvirtina, kad išieškotina suma pagal 2017 m. kovo 2 d. sutartį siekia 45 970,91 Eur, o iš 2017 m. kovo 2 d. hipotekos sandorio 1.3 punkto matyti, kad įkeičiamo turto vertė – 44 300 Eur. Kadangi šalys 2017 m. kovo 2 d. hipotekos sandorio 1.4 punktu susitarė dėl maksimalios 40 000 Eur hipotekos sumos, UAB „Linsana“ reikalavimas į BUAB „Finienis“ pagal šią sutartį yra 40 000 Eur.
13. Iš byloje pateiktų antstolio turto arešto aktų matyti, kad kreditorės naudai iš skolininkės UAB „Sorita“ yra išieškoma ne mažesnė kaip 135 077 Eur suma. Tačiau bendrovė kreditoriui už skolininkę UAB „Sorita“ atsako tik įkeisto turto verte. Be to, BUAB „Finienis“ nemokumo administratorius nurodė, kad įsipareigojimas pagal 2017 m. vasario 9 d. ir 2017 m. kovo 2 d. paskolos sutartis užtikrinti įkeistų nekilnojamojo turto objektų vertę, vadovaujantis viešai prieinama informacija, yra gerokai didesnė nei nurodoma maksimaliosios hipotekos sutartyse. Atsižvelgiant į išdėstytas aplinkybes, teismo vertinimu, pareiškėjos UAB „Linsana“ reikiamas 120 000 Eur hipoteka užtikrintas finansinis reikalavimas yra pagrįstas, todėl tenkintinas ir UAB „Linsana“ įtrauktina į BUAB „Finienis“ hipotekos kreditorių sąrašą su 120 000 Eur finansiniu reikalavimu.
14. Spręsdamas dėl UAB „Kardos“ reikalavimo, teismas nustatė, kad jis yra grindžiamas įsiteisėjusiais teismo sprendimais bei galiojančiais, nepanaikintais sandoriais: 1) 2021 m. gruodžio 28 d. Vilniaus apygardos teismo sprendimu civilinėje byloje Nr. e2-1171-855/2021; 2) 2022 m. balandžio 19 d. Lietuvos apeliacinio teismo nutartimi civilinėje byloje Nr. e2A-603-553/2022; 3) 2022 m. balandžio 22 d. Registrų centro hipotekos duomenų išrašu iš Nekilnojamojo turto registro ir Sutarčių ir teisių suvaržymo registro. UAB „Nikosparta“ į bylą nepateikė įrodymų, kurie galėtų paneigti į bylą pateiktus UAB „Kardos“, BUAB „Finienis“ nemokumo administratoriaus rašytinius įrodymus ir juose fiksuotas faktines aplinkybes, kad Vilniaus apygardos teismas 2021 m. gruodžio 28 d. sprendimu sukūrė situaciją, kai UAB „Sorita“ turimos prievolės kreditoriui buvo užtikrintos BUAB „Finienis“ nuosavybės teise valdomu nekilnojamojo turto, iš esmės įtvirtinant svetimo daikto hipoteką UAB „Kardos“ naudai. UAB „Kardos“ turi būti patvirtinta kreditorė BUAB „Finienis“ bankroto byloje, o jos finansinio reikalavimo dydis turi būti nustatomas vadovaujantis UAB „Kardos“ naudai įkeisto BUAB „Finienis“ nekilnojamojo turto rinkos vertės nustatymu.
15. Nors pareiškėja UAB „Kardos“ nurodė, kad jos reikalavimas BUAB „Finienis“ sudaro 2 520 000 Eur, tačiau atsižvelgiant į tai, jog kreditorės naudai įkeistų ir BUAB „Finienis“ nuosavybės teise valdomo nekilnojamojo turto objektų bendra vertė yra 2 459 900 Eur, kuri yra mažesnė už kreditorės prašomą patvirtinti 2 520 000 Eur dydžio finansinį reikalavimą, yra pagrindas UAB „Kardos“ prašymą tenkinti iš dalies ir tvirtinti tik jos finansinio reikalavimo dalį dėl 2 459 900 Eur, o kitą prašymo dalį atmesti.
16. Spręsdamas dėl UAB „NT paslaugos“ reikalavimo, teismas nustatė, kad priverstinai realizavus UAB „Nekilnojamojo turto valdymas“ (teisių perėmėja – UAB „NT paslaugos“) turtą, gauta už turtą 426 175 Eur dydžio suma buvo panaudota hipotekos kredito UAB „EDS Invest“ (UAB „EDS Invest“ reikalavimą perėmė iš BKU „Vilniaus taupomoji kasa“ ir tapo BUAB „Construction Ace“ kreditorė) reikalavimui dengti.
17. BUAB „Finienis“ 2012 m. spalio 31 d. garantiniu raštu (toliau – ir Raštas) įsipareigojo: tuo atveju, jei UAB „Construction Ace“ nesugebės grąžinti paskolos KU „Vilniaus taupomoji kasa“ ir iš varžytinių pardavus UAB „Finienis“ įkeistą turtą, esantį (*duomenys neskelbtini*), ne visa UAB „Construction Ace“ skola KU „Vilniaus taupomoji kasa“ pagal paskolos sutartį bus padengta, UAB „Finienis“ įsipareigoja padengti visą UAB „Construction Ace“ skolos likutį KU „Vilniaus taupomoji kasa“, kad nebūtų pradėtas išieškojimas iš anksčiau nurodyto už UAB „Construction Ace“ prievolės KU „Vilniaus taupomoji kasa“ įkeisto UAB „Emilė“ ir UAB „Nekilnojamojo turto valdymas“ turto.
18. Kadangi paskolą iš esmės gavo UAB „Finienis“, tai, teismo vertinimu, UAB „Finienis“ pagrįstai Raštu įsipareigojo UAB „Nekilnojamojo turto valdymas“ (teisių perėmėja – UAB „NT paslaugos“) atlyginti visus nuostolius, jei ši bus patirta UAB „Finienis“ gautą paskolą grąžinant priverstinai realizavus svetimo daikto hipoteką įkeistą UAB „Nekilnojamojo turto valdymas“ (UAB „NT paslaugos“) turtą, kito svetimo daikto hipotekos davėjos UAB „Emilė“ turtą. Nei UAB „Construction Ace“, nei UAB „Finienis“ gautos iš KU „Vilniaus taupomoji kasa“ paskolos pačios negrąžino. BKU „Vilniaus taupomoji kasa“ (teisių perėmėja – UAB „EDS Invest“) priverstinio išieškojimo tvarka per antstolį D. Kisieliaus vykdytas varžytynes 2021 m. rugsėjo 13 d. pardavė UAB „Nekilnojamojo turto valdymas“ (UAB „NT paslaugos“) turtą, kuris svetimo daikto hipoteka buvo įkeistas už UAB „Finienis“ naudai pervestos ir naudotos paskolos grąžinimą. Paskolą, kurią gavo ir naudojo UAB „Finienis“, palūkanas, delspinigius sumokėjo svetimo daikto hipotekos davėja UAB „Nekilnojamojo turto valdymas“ (UAB „NT paslaugos“) iš savo turto. UAB „Nekilnojamojo turto valdymas“ (UAB „NT paslaugos“) neatlygintinai, t. y. be jokio apmokėjimo, svetimo daikto hipoteką įkeitė savo turtą už UAB „Finienis“ gautos ir panaudotos paskolos grąžinimą, palūkanas, delspinigius apmokėję. Dėl to, kad UAB „Finienis“ ir UAB „Construction Ace“ pačios negrąžino paskolos, nesumokėjo palūkanų, delspinigių KU „Vilniaus taupomoji kasa“ naudai, UAB „Nekilnojamojo turto valdymas“ (UAB „NT paslaugos“) prarado svetimo daikto hipoteką įkeistą savo turtą, patyrė nuostolį. Todėl tiek UAB „Construction Ace“, tiek UAB „Finienis“ privalo atlyginti UAB „Nekilnojamojo turto valdymas“ (UAB „NT paslaugos“) patirtą žalą. Taigi, BUAB „Finienis“ išduotas Raštas yra UAB „Finienis“ solidarioji prievolė kartu su UAB „Construction Ace“ padengti UAB „Nekilnojamojo turto valdymas“ (UAB „NT paslaugos“) patirtą žalą, kuri atsirado minėtoms įmonėms negrąžinus paskolos pardavus kreditoriaus svetimo daikto hipoteką įkeistą turtą.
19. Raštą kvalifikavus kaip sukuriantį laidavimo teisinius santykius, tai reiškia, kad svetimo daikto hipoteką įkeisto daikto savininkas, jeigu įvykdo skolininko įsipareigojimą arba jeigu jo daiktas buvo parduotas iš viešųjų varžytinių, įgyja ne tik teisę regresu tvarka išieškoti sumokėtą sumą ar dėl daikto praradimo patirtų nuostolių atlyginimą iš skolininko, bet ir subrogacijos pagrindu nukreipti savo reikalavimą į akcesorines priekoles, be kita ko, ir į skolininko laiduotoją. Atsižvelgiant į tai, kreditorė įgijo reikalavimo teisę į BUAB „Finienis“ už visą UAB „EDS Invest“ naudai sumokėtą 426 175 Eur dydžio sumą. Rašto teisinis kvalifikavimas neturi teisinės reikšmės, t. y. įtakos kreditoriaus reikalavimo pagrįstumui, todėl reikalavimas įtraukti UAB „NT paslaugos“ į antros eilės BUAB „Finienis“ kreditorių sąrašą su 426 175 Eur finansiniu reikalavimu yra pagrįstas ir tenkintinas.
20. Spręsdamas dėl UAB „Emilė“ reikalavimo, teismas nurodė, kad kreditorės reikalavimas iš esmės yra grindžiamas Raštu, kuriuo UAB „Finienis“ įsipareigojo, kreditoriui UAB „Construction Ace“ negrąžinus skolos pagal paskolos sutartį, padengti visą negrąžintos paskolos likutį tam, kad nebūtų pradėtas išieškojimas iš anksčiau nurodyto įkeisto UAB „Emilė“ (kreditorės) turto.
21. BUAB „Construction Ace“ nėra įvykdžiusi savo paskolos sutartimi prisiimtą įsipareigojimą KU „Vilniaus taupomoji kasa“, o skolai visiškai padengti turto išieškojimas buvo nukreiptas į svetimo daikto hipoteką įkeistą kreditorės turtą, todėl BUAB „Finienis“ 2012 m. spalio 31 d. Rašte nustatytos pareigos neįvykdė. Atsižvelgiant į tai, jog UAB „Emilė“ hipoteką įkeistas turtas buvo parduotas, yra pagrindas teigti, jog kreditoriui buvo padaryta turinė žala. Tai lemia BUAB „Finienis“ pareigą atlyginti svetimo daikto hipotekos davėjui, kreditoriui už parduotą iš varžytinių turtą, iš kurio pardavimo lėšos buvo skirtos BUAB „Construction Ace“ skoloms dengti pagal Raštą.
22. Kreditorės nekilnojamas turtas buvo priverstinai realizuotas kitai išieškotojai UAB „Interlan“ perėmus turtą už bendrą 1 072 268 Eur sumą ir iš šio turto išvaržymo hipotekos kreditoriui UAB „EDS Invest“ (UAB „EDS Invest“ reikalavimą perėmė iš BKU „Vilniaus taupomoji kasa“ ir tapo BUAB „Construction Ace“ kreditorė) buvo pervesta 197 427,07 Eur, o likusi 821 910,90 Eur išieškota suma buvo skirta kitos išieškotojos UAB „Interlan“ skolai dengti vykdomojoje byloje Nr. 0042/220/01859.
23. Iš UAB „Emilė“ (kreditorės) turto realizavimo buvo išieškota 217 480,75 Eur suma (179427,07 Eur kreditorės naudai išieškota skola, 12

140,33 Eur vykdymo išlaidos, 16,26 Eur išlaidos tretiesiems asmenims už vykdomojoje byloje šių asmenų suteiktas paslaugas, 7897,09 Eur atlygis antstoliui). Atsižvelgiant į tai, kreditorė įgijo reikalavimo teisę į BUAB „Finiers“ dėl UAB „EDSInvest“ naudai sumokėtos 217 480,75 Eur dydžio sumos.

24. Spręsdamas dėl UAB „Sorita“ reikalavimo, teismas nurodė, kad Vilniaus apygardos teismas 2021 m. gruodžio mėn. 28 d. sprendimu civilinėje byloje Nr. e2-1171-855/2021 pripažino negaliojančiomis UAB „Finiers“ ir UAB „Sorita“ sudarytas nekilnojamojo turto pirkimo-pardavimo sutartis ir priteisė iš BUAB „Finiers“ UAB „Sorita“ naudai 83 365 Eur. Šį sprendimą paliko nepakeistą Lietuvos apeliacinis teismas 2022 m. balandžio mėn. 19 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. e2A-603-553/2022. Likusi 2 161 835,50 Eur suma UAB „Sorita“ naudai nebuvo priteista, teismui nurodžius, kad pirmosios instancijos teismui trūkstą rašytinių įrodymų, jog UAB „Sorita“ sumokėjo minėtą sumą UAB „Finiers“. Nors UAB „Sorita“ visos sumos sumokėjimą patvirtinančius dokumentus pateikė apeliacinės instancijos teismui, nauji rašytiniai įrodymai buvo nepriimti, apeliacinės instancijos teismui pasisakius, kad atsakovė UAB „Sorita“ naujus įrodymus pateikė pavėluotai, todėl nėra procesinio pagrindo jų pridėti prie bylos. Taigi, Vilniaus apygardos teisme nagrinėtoje civilinėje byloje Nr. e2-1171-855/2021 nebuvo vertinami UAB „Sorita“ visos sumos sumokėjimą patvirtinantys dokumentai.
25. UAB „Sorita“ pateikti pirminiai buhalteriniai dokumentai, rodantys visą UAB „Sorita“ atsiskaitymą, nebuvo nagrinėjami nei pirmosios, nei apeliacinės instancijos teisme (apeliacinės instancijos teisme buvo atsisakyta juos priimti kaip pateiktus pavėluotai). Taigi, civilinėje byloje Nr. e2-1171-855/2021 ir civilinėje byloje Nr. e2A-603-553/2022 nebuvo padarytos jokios išvados pagal šiuos buhalterinius dokumentus dėl UAB „Sorita“ atsiskaitymo ar neatsiskaitymo su UAB „Finiers“, todėl šių pirminių buhalterinių dokumentų pagrindu nustatyti jokie prejudiciniai faktai, reikšmingi šiai bylai sprendžiant UAB „Sorita“ finansinio reikalavimo patvirtinimo klausimą, apie UAB „Sorita“ atsiskaitymą ar neatsiskaitymą su UAB „Finiers“.
26. Priešingai nei teigia suinteresuotas asmuo UAB „Nikosparta“, minėti dokumentai nebuvo vertinti ir nagrinėti nei pirmosios, nei apeliacinės instancijos teismuose, todėl UAB „Nikosparta“ klaidingai nurodo, jog UAB „Sorita“ atsakovei sumokėtos kainos dydis ir restitucijos dydžio klausimas buvo Vilniaus apygardos teismo 2021 m. gruodžio 28 d. sprendimu išnagrinėtos civilinės bylos ir įrodinėjimo dalykas. Teismas įtraukė UAB „Sorita“ į BUAB „Finiers“ antros eilės kreditorių sąrašą su 2 161 835,50 Eur reikalavimu.
27. Lietuvos apeliacinis teismas 2023 m. vasario 7 d. nutartimi Vilniaus apygardos teismo 2022 m. gruodžio 23 d. nutartį paliko nepakeistą.
28. Spręsdamas klausimą dėl UAB „8 Stebuklas“ prašymo bylą nagrinėti žodinio proceso tvarka, teismas nurodė, kad bylos žodinis nagrinėjimas apeliacinėje instancijoje nėra būtinas. Prašymu nėra pagrindžiama, kaip bylos nagrinėjimas žodinio proceso tvarka padėtų objektyviau įvertinti skundžiamo teismo sprendimo teisėtumą ir pagrįstumą. Vien kreditoriaus reikalavimo dydis (net jei dėl jo patvirtinimo ir pasikeičia kreditorių reikalavimų proporcija) šiuo atveju negali būti pripažįstamas išimtinė aplinkybė bylos nagrinėjimą skirti žodinio proceso tvarka.
29. Spręsdamas klausimą dėl UAB „8 Stebuklas“ prašymo apklausti byloje liudytoją N. R., teismas nustatė, kad nagrinėjamoje byloje nėra būtinybės kviesti ir apklausti ją kaip liudytoją. Byloje yra pakankamai rašytinių įrodymų, kurių pagrindu apeliacinės instancijos teismas gali įvertinti pirmosios instancijos teismo procesinio sprendimo pagrįstumą ir teisėtumą. Be to, kreditorė nereiškė prašymo apklausti liudytoją bylą nagrinėjant pirmosios instancijos teisme.
30. Teismas pažymėjo, kad Vilniaus apygardos teismo 2022 m. spalio 10 d. nutartimi BUAB „Finiers“ bankrotas pripažintas tyčiniu. Lietuvos apeliacinio teismo 2022 m. lapkričio 24 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. e2-1167-910/2022 Vilniaus apygardos teismo 2022 m. spalio 10 d. nutartis palikta nepakeista. Be kita ko, nurodytuose teismų sprendimuose buvo konstatuoti sąmoningi ir tyčiniai N. R. veiksmai išgyrinant bendrovės lėšas, šie veiksmai, nesant objektyvių įrodymų dėl šių lėšų panaudojimo bendrovės reikmėms, įvertinti kaip sąmoningas siekis esmingai bloginti bendrovės padėtį ir privesti ją prie bankroto, taip išvengiant įsipareigojimų bendrovės kreditoriams vykdymo. Taip pat konstatuota, kad N. R. nevykdė pareigos teikti finansinės atskaitomybės dokumentus VI Registrų centrui ir nurodyta, jog vadovaudama bendrovei N. R. pažeidė ne vieną įstatyme jai nustatytą pareigą (finansinės atskaitomybės dokumentų viešo registro tvarkytojui nepateikinas, bendrovės dokumentų nemokumo administratoriui neperdavimas), todėl ji negali būti laikoma apdairia, rūpestinga bei sąžininga bendrovės vadove. Teismas vertino, kad N. R. negali būti apklausama šioje byloje kaip liudytoja dėl pareiškėjų UAB „Linsana“, UAB „NT paslaugos“, UAB „Sorita“, UAB „Kardos“ ir UAB „Enilė“, kaip kreditorių, reikalavimų pagrįstumo, ir UAB „8 Stebuklas“ prašymo dėl liudytojos apklausos netenkino.
31. Spręsdamas klausimą dėl UAB „8 Stebuklas“ prašymo priimti papildomus įrodymus, teismas nurodė, kad kreditorė rašytinius paaiškinimus pateikė į bylą viena diena prieš tai, kai byla buvo paskirta nagrinėti apeliacinės instancijos teisme rašytinio proceso tvarka, t. y. 2023 m. sausio 30 d. Susipažinus su rašytinių paaiškinimų turiniu, laikytina, kad juose yra išdėstyti nauji faktiniai argumentai, kurie vertintini kaip atskirojo skundo papildymas. Todėl tokių paaiškinimų priėmimas ir vertinimas, nesuteikiant teisės į juos atsilepti kitoms proceso dalyviams, neužtikrins šalių proceso lygiateisiškumo principo. Priešingai, priėmus kreditorės rašytinius paaiškinimus, procesas apeliacinės instancijos teisme užtruktų ilgą laiką.
32. Spręsdamas klausimą dėl UAB „8 Stebuklas“ prašymo išreikalauti iš pareiškėjų UAB „Linsana“, UAB „NT paslaugos“, UAB „Sorita“, UAB „Kardos“ ir UAB „Enilė“ dokumentų, kuriais grindžiami finansiniai reikalavimai, originalus, apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad byloje pakanka rašytinių įrodymų, kurie patvirtintų arba paneigtų pareiškėjų UAB „Linsana“, UAB „NT paslaugos“, UAB „Sorita“, UAB „Kardos“ ir UAB „Enilė“ finansinių reikalavimų pagrįstumą. Vien faktas, kad pareiškėjos savo reikalavimus grindžia dokumentų kopijomis, nėra pagrindas atsisakyti tokius reikalavimus patvirtinti, jei byloje nėra įrodymų, patvirtinančių akivaizdų jų nepagrįstumą, arba įrodymų, jog į bylą pateikti tikrovės neatitinkantys dokumentai. Taip pat faktas, kad atsakovės BUAB „Finiers“ nemokumo administratorė neturi savo žinioje dokumentų, galinčių pagrįsti arba paneigti anksčiau nurodytų pareiškėjų reikalavimus, taip nėra pakankamas spresti, jog pareiškėjų į bylą pateikti dokumentai galimai neatitinka tikrovės. Būtent atsakovės BUAB „Finiers“ vadovai (įskaitant ir byloje prašomą apklausti liudytoją N. R.) yra atsakingi už susiklosčiusią situaciją, kai nemokumo administratorė nėra perduoti atsakovės buhalterinės apskaitos dokumentai. Todėl kreditorės UAB „8 Stebuklas“ prašyme nurodytas paaiškinimas apie tai, kad N. R. neturi jokių informacijos apie UAB „Linsana“, UAB „NT paslaugos“, UAB „Sorita“, UAB „Kardos“ ir UAB „Enilė“, kaip kreditorių, reikalavimų pagrįstumą, yra vertinamas kaip neturintis pakankamo pagrindo sukelti abejonių kreditorių pateiktų į bylą įrodymų patikimumu, juolab kad pareiškėjų pateikti dokumentai yra patvirtinti BUAB „Finiers“ vadovų, taip pat ir pačios N. R., parašais.
33. Teismas nurodė, kad nei su atskiruoju skundu, nei pirmosios instancijos teismui kreditorė UAB „8 Stebuklas“ nepateikė nė vieno rašytinio įrodymo, kuris būtų pakankamas pagrindas suabejoti pareiškėjų UAB „Linsana“, UAB „NT paslaugos“, UAB „Sorita“, UAB „Kardos“ ir UAB „Enilė“ finansinių reikalavimų pagrįstumu. UAB „8 Stebuklas“ išsakyti teiginiai, kad tol, kol nėra pateikti į bylą finansinius reikalavimus pagrindžiančių dokumentų originalai, tolimesnis bylos nagrinėjimas iš esmės negalimas, nes šiuo atveju yra būtina įsitikinti rašytinių įrodymų tikrumu, yra tik prielaidos, nesudarančios pagrindo tenkinti jos prašymą dėl įrodymų išreikalavimo.
34. Spręsdamas klausimą dėl UAB „8 Stebuklas“, UAB „Enilė“, UAB „Nikosparta“ prašymo priimti naujus įrodymus, teismas pažymėjo, kad, susipažinęs su kreditorės UAB „8 Stebuklas“ į bylą pateiktais dokumentais nusprendė, jog 2023 m. sausio 24 d. UAB „8 Stebuklas“ paklausimo N. R. ir 2023 m. sausio 26 d. BUAB „Finiers“ buvusios vadovės N. R. atsakymo kopijos į bylą nepriimamos, nes N. R. pateikta subjektyvi nuomonė apie pareiškėjų, kaip kreditorių, reikalavimus, pačiai pasirašius pirminius buhalterinius apskaitos dokumentus, negali būti vertinama kaip pakankamas pagrindas abejoti pareiškėjų finansiniais reikalavimais, kurie yra pagrįsti byloje pateiktais rašytiniais įrodymais.
35. Teismas nusprendė, kad 2023 m. sausio 24 d. UAB „8 Stebuklas“ pareiškimo dėl ikiteisminio tyrimo pradėjimo kopija yra nesusijusi su nagrinėjamu klausimu dėl UAB „Linsana“, UAB „NT paslaugos“, UAB „Sorita“, UAB „Kardos“ ir UAB „Enilė“ finansinių reikalavimų patvirtinimo. Šioje bylos stadijoje nėra jokių duomenų apie tai, kad UAB „8 Stebuklas“ prašymas dėl ikiteisminio tyrimo pradėjimo dėl galimai

atliktų finansinių nusikaltimų ir (arba) dokumentų klastojimo yra pradėtas. Net ir pradėjus ikiteisminį tyrimą, nereikia, jog UAB „8 Stebuklas“ argumentai dėl dokumentų klastojimo bus patvirtinti konstatuojant atitinkamų asmenų kaltą veikimą. Todėl nesant duomenų, kurie galėtų patvirtinti pareiškėjų UAB „Linsana“, UAB „NT paslaugos“, UAB „Sorita“, UAB „Kardos“ ir UAB „Finilė“ pateiktą į bylą dokumentų klastojimo faktus, nėra pagrindo teiginiui, jog jų pateikiamais į bylą dokumentais negalima vadovautis.

36. 2023 m. sausio 26 d. UAB „ideaArt“ pateikė kreditoriui UAB „8 Stebuklas“ paaiškinimą, kad jos pateikta išvada yra konsultacinė, surašyta pagal UAB „Kardos“ užsakymą ir ji negali būti prilyginama turto vertinimo ekspertinei išvadai (ataskaitai). Apeliacinės instancijos teismas sutiko, kad pirmosios instancijos teismas nepagrįstai UAB „ideaArt“, R. V. parengtą Nekilnojamojo turto kainos nustatymo konsultacinę išvadą Nr. 22-05/02 prilygino ekspertizės aktui. Tačiau nusprendė, kad nėra pagrindo daryti išvadą, jog, patvirtindamas UAB „Kardos“ reikalavimą, teismas negalėjo remtis konsultacine išvada kaip įrodymu. Pirmosios instancijos teismas teisingai nurodė, kad kitų teismo ekspertų sudarytų UAB „Kardos“ naudai BUAB „Finienis“ įkeisto turto rinkos vertės nustatymo dokumentų, kurie vienareikšmiškai ir neabejotinai paneigtų teismo ekspertės R. V. (UAB „ideaArt“) parengtą Nekilnojamojo turto kainos nustatymo konsultacinę išvadą Nr. 22-05/02, byloje pateikta nėra. Vadinas, UAB „8 Stebuklas“ paklausimas UAB „ideaArt“ ir 2023 m. sausio 26 d. UAB „ideaArt“ paaiškinimas byloje yra pertekliniai dokumentai.
37. Teismas nurodė, kad 2023 m. sausio 27 d. UAB „Centro kubas – Nekilnojamas turtas“ turto vertinimo išvadą bylą pateikta ne laiku ir jos priėmimas užvilkins bylos nagrinėjimą. UAB „8 Stebuklas“, aktyviai dalyvaudama UAB „Kardos“ reikalavimo tvirtinimo procese, galėjo tokią išvadą užsakyti ir pateikti klausimą nagrinėjant pirmosios instancijos teisme. Tačiau pati UAB „8 Stebuklas“ atsiliepime į UAB „Kardos“ prašymą dėl finansinio reikalavimo patvirtinimo jokių klausimų, susijusių su konsultacinės išvados nepagrįstumu, net nekėlė.
38. Spręsdamas dėl UAB „Sorita“ reikalavimo, teismas nurodė, kad pirmosios instancijos teismas pagrįstai priėmė į bylą ir vertino UAB „Sorita“ pateiktus įrodymus, kurie patvirtina finansinio reikalavimo pagrįstumą. UAB „8 Stebuklas“ ir UAB „Nikosparta“ nepateikė nė vieno įrodymo, kuris galėtų paneigti UAB „Sorita“ pateiktuose rašytiniuose įrodymuose nurodomus faktus apie visiško atsiskaitymo su BUAB „Finienis“ teisingumą.
39. Spręsdamas dėl UAB „Kardos“ reikalavimo, teismas nurodė, kad, įvertinus Lietuvos apeliacinio teismo 2022 m. balandžio 19 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e2A-603-553/2022 argumentus, nėra pagrindo pritarti UAB „8 Stebuklas“ skundo argumentams. Nurodytoje byloje nustatyta, kad dalis pagal niekiniais pripažintus BUAB „Finienis“ ir UAB „Sorita“ sudarytus sandorius atsakovei UAB „Sorita“ parduoto nekilnojamojo turto vėliau atsakovės UAB „Sorita“ buvo perleista atsakovei UAB „Kardos“. Lietuvos apeliacinis teismas minėtoje nutartyje konstatavo, kad pirmosios instancijos teismas nurodytoje byloje pagrįstai nusprendė, jog UAB „Linsana“ ir UAB „Kardos“ laikytinos sąžiningomis hipotekos sandorių šalimis, todėl joms negali kilti neigiamų teisinių padarinių ir joms paliktinos galioti hipotekos kreditorių teisės.
40. Spręsdamas dėl UAB „Linsana“ reikalavimo, teismas nurodė, kad UAB „Linsana“, reikšdama finansinį reikalavimą BUAB „Finienis“, įrodė hipoteka užtikrinto reikalavimo egzistavimą, t. y. UAB „Sorita“ prievolių pagal 2017 m. vasario 9 d. paskolos sutartį ir 2017 m. kovo 2 d. paskolos sutartį galiojimą bei jų dydį. Pirmosios instancijos teismas nustatė, kad 2017 m. vasario 9 d. tarp UAB „Sorita“, kaip skolininkės ir įkaito davėjos, ir kreditorių N. K., B. B., S. P., V. D. ir V. Ū. buvo sudarytas sutartinės hipotekos sandoris UAB „Sorita“ 53 000 Eur prievolės įvykdymui pagal 2017 m. vasario 9 d. paskolos sutartį užtikrinti, šiuo sandoriu hipotekos kreditorių naudai buvo įkeistas žemės sklypas, unikalus Nr. (duomenys neskelbtini), gyvenamasis namas, unikalus Nr. (duomenys neskelbtini), ūkiniai pastatai, unikalūs Nr. (duomenys neskelbtini), Nr. (duomenys neskelbtini), ir kiemo statiniai (tvora), unikalus Nr. (duomenys neskelbtini), esantys (duomenys neskelbtini). 2018 m. birželio 26 d. Reikalavimo teisių perleidimo sutartimi minėti hipotekos kreditoriai savo reikalavimo teisę į UAB „Sorita“ perleido naujai kreditoriui UAB „Linsana“. Maksimaliosios hipotekos dydis – 80 000 Eur. Paskola pagal minėtą sutartį UAB „Linsana“ grąžinta nebuvo. Taip pat 2017 m. kovo 2 d. tarp UAB „Sorita“, kaip skolininkės ir įkaito davėjos, bei A. M., kaip kreditoriaus, sudarytas sutartinės hipotekos sandoris dėl 26 500 Eur prievolės pagal 2017 m. kovo 2 d. paskolos sutartį užtikrinimo. 2018 m. birželio 26 d. Reikalavimo teisių perleidimo sutartimi kreditorius A. M. savo reikalavimo teisę į UAB „Sorita“ perleido naujai kreditoriui UAB „Linsana“. Maksimaliosios hipotekos dydis – 40 000 Eur. Paskola pagal minėtą sutartį UAB „Linsana“ grąžinta nebuvo. UAB „Sorita“ įskolinimo UAB „Linsana“ dydį įrodo ir byloje pateiktas 2020 m. rugpjūčio 26 d. turto arešto aktas Nr. 0042/20/00758MM, kuriame yra nurodoma išieškotina suma (turto arešto mastas), pagal 2017 m. vasario 9 d. sutartį siekianti 89 107,91 Eur.
41. Teismas nusprendė, kad įkeisto daikto savininkas atsako už skolininko įsipareigojimo neįvykdymą tik įkeistu savo turtu. Kadangi šalis 2017 m. vasario 9 d. hipotekos sandorio 1.4 punkte susitarė dėl maksimalios 80 000 Eur hipotekos sumos, o 2017 m. kovo 2 d. hipotekos sandorio 1.4 punkte susitarė dėl maksimalios 40 000 Eur hipotekos sumos, pirmosios instancijos teismas pagrįstai nusprendė, kad UAB „Linsana“ finansinis reikalavimas atsakovės BUAB „Finienis“ bankroto byloje yra 120 000 Eur, ir pagrįstai jį patvirtino.
42. Spręsdamas dėl UAB „NT paslaugos“ reikalavimo, teismas nurodė, kad Vilniaus apygardos teismas 2022 m. balandžio 21 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. B2-118-866/2023 trečios eilės kreditorė UAB „Nekilnojamojo turto valdymas“ pakeitė jos teisių perėmėja UAB „NT paslaugos“ ir patvirtino bendrą 909 267 Eur finansinį reikalavimą (padidindamas jį dėl anksčiau nurodyto išieškojimo iš UAB „Nekilnojamojo turto valdymas“ (UAB „NT paslaugos“) turto įvykdymo), atsižvelgdamas į UAB „Construction Ace“ nemokumo administratorės prašymą, kuriame buvo prašyta įvertinti turto realizavimo procese gautas sumas, kuriomis buvo padengtas UAB „EDS Invest“ kreditoriaus reikalavimas bei patirtos vykdymo išlaidos.
43. Iki Vilniaus apygardos teismo 2022 m. balandžio 21 d. nutarties civilinėje byloje Nr. B2-118-866/2023 priėmimo UAB „Construction Ace“ nemokumo administratorė kreipėsi į teismą su prašymu dėl įmonės pabaigos. Vilniaus apygardos teismas 2022 m. kovo 29 d. nutartimi nemokumo administratorės prašymo netenkino, nes buvo apskųstas kreditorių susirinkimo nutarimas. Taigi, yra pagrįsta manyti, kad UAB „Construction Ace“ neturi jokio turto. Pirmosios instancijos teismo argumentai, kad tik nuo Vilniaus apygardos teismo 2022 m. balandžio 21 d. nutarties civilinėje byloje Nr. B2-118-866/2023 priėmimo pareiškėja UAB „NT paslaugos“ sužinojo, jog UAB „Construction Ace“ nebenturi jokio turto ir vienintelė galimybė įgyvendinti regresą teisę bei padengti patirtą žalą yra nukreipti reikalavimą pagal Raštą į BUAB „Finienis“, laikytini teisiskai pagrįstais. Taigi pirmosios instancijos teismas pagrįstai nusprendė, jog UAB „NT paslaugos“ nepraleido senaties termino finansiniam reikalavimui BUAB „Finienis“ bankroto byloje pareikšti.
44. UAB „Construction Ace“ iš BKU „Vilniaus taupomoji kasa“ gavo 6 094 000 Lt (1 764 944,39 Eur) paskolą. Dalis šios paskolos buvo pervesta BUAB „Finienis“, o būtent 2012 m. lapkričio 7 d. pavedimu 2 999 820 Lt (868 807,92 Eur) ir 2012 m. lapkričio 9 d. pavedimu 2 101 000 Lt (608 491,66 Eur). Tai patvirtina į bylą pateiktas banko AB „Swedbank“ sąskaitos išrašas, kuriame yra matoma mokėjimų paskirtis. Kadangi BUAB „Finienis“ UAB „Construction Ace“ už gautus pinigus turto neperdavė UAB „Construction Ace“ naudai, vertintina, kad gautas lėšas BUAB „Finienis“ galimai naudojo savo reikmėms. Teismas nesutiko su pareiškėjos UAB „NT paslaugos“ argumentu, kad BUAB „Finienis“ buvo BKU „Vilniaus taupomoji kasa“ suteiktos paskolos gavėja, nes pagal pateiktą paskolos sutartį kreditas buvo suteiktas būtent UAB „Construction Ace“, o ne BUAB „Finienis“. Tačiau sutiktina su tuo, kad, BUAB „Finienis“ neįvykdžius susitarimo ir neperdavus nekilnojamojo turto objektų UAB „Construction Ace“, BUAB „Finienis“ kilo pareiga grąžinti gautas lėšas. Taip pat nustatyta, kad nei UAB „Construction Ace“, nei BUAB „Finienis“ gautos iš BKU „Vilniaus taupomoji kasa“ paskolos pačios negrąžino.
45. BKU „Vilniaus taupomoji kasa“ (teisių perėmėja – UAB „EDS Invest“) priverstinio išieškojimo tvarka per antstolio D. Kisieliaus vykdytas varžytynes 2021 m. rugsėjo 13 d. pardavė UAB „Nekilnojamojo turto valdymas“ (teisių perėmėja – UAB „NT paslaugos“) turtą. Taigi, UAB „Nekilnojamojo turto valdymas“ (teisių perėmėja – UAB „NT paslaugos“) prarado svetimo daikto hipoteka įkeistą savo turtą ir patyrė akivaizdžių nuostolių. Todėl tiek UAB „Construction Ace“, tiek BUAB „Finienis“ privalo atlyginti UAB „Nekilnojamojo turto valdymas“ (teisių perėmėja – UAB „NT paslaugos“) patirtą žalą.

46. Teismas sutiko su pirmosios instancijos teismo argumentais, kad BUAB „Finien“ išduotas Raštas yra BUAB „Finien“ solidarioji prievolė kartu su UAB „Construction Ace“ padengti UAB „Nekilnojamojo turto valdymas“ (UAB „NT paslaugos“) patirtą žalą, kuri atsirado minėtoms įmonėms negrąžinus paskolos, pardavus kreditoriaus svetimo daikto hipoteka įkeistą turtą. Be to, Rašto teisinis kvalifikavimas neturi esminės teisinės reikšmės, t. y. įtakos kreditorių reikalavimų pagrįstumui. Iš Rašto teksto yra akivaizdžiai išreikšta šalių valia nustatyti, kad UAB „Construction Ace“ gautą paskolą privalo grąžinti BUAB „Finien“, nes ji šiuos pinigus gavo, o savo pareigos perduoti UAB „Construction Ace“ turtą nepvykdė. Šiuos duomenis patvirtina ir UAB „Construction Ace“ bankroto byloje esantys rašytiniai įrodymai.
47. Spręsdamas dėl UAB „Emilė“ reikalavimo, apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad jos reikalavimas kilo iš esmės tų pačių santykių pagrindu kaip ir UAB „NT paslaugos“. Kadangi dėl finansinio reikalavimo pagrįstumo teisėjų kolegija jau pasisakė ankstesniame skyriuje, argumentai nekartojami.
48. Tiek UAB „Emilė“, tiek BUAB „Finien“, tiek ir UAB „Construction Ace“ bankroto byloje prašė patvirtinti 1 072 268 Eur finansinį reikalavimą ir kartu pridėjo prašymą pagrindžiančius dokumentus, t. y. 2021 m. lapkričio 26 d. turto perdavimo aktus, pagal kuriuos išieškotojai UAB „Interlan“ perduoti trys nekilnojamojo turto objektai, esantys (duomenys neskelbtini) (unikalus Nr. (duomenys neskelbtini)), (duomenys neskelbtini), (duomenys neskelbtini)), už 1 072 268 Eur (513 288 + 300 000 + 258 980). Tiek šioje civilinėje byloje, tiek ir UAB „Construction Ace“ bankroto byloje (Vilniaus apygardos teismo civilinė byla Nr. B2-118-866/2023) konstatuota, kad kreditorės nekilnojamasis turtas buvo priverstinai realizuotas kitai išieškotojai UAB „Interlan“ perėmus turtą už bendrą 1 072 268 Eur sumą ir iš šio turto išvaržymo hipotekos kreditoriui UAB „EDSInvest“ (UAB „EDSInvest“ reikalavimą perėmė iš BKU „Vilniaus taupomoji kasa“ ir tapo BUAB „Construction Ace“ kreditori) buvo pervesta 197 427,07 Eur, o likusi 821 910,90 Eur išieškota suma buvo skirta kitos išieškotojos UAB „Interlan“ skolai dengti vykdomojoje byloje Nr. 0042/220/01859. 2021 m. lapkričio 26 d. išieškotų lėšų paskirstymo patvirtinimas patvirtina, kad vykdomojoje byloje Nr. 0174/16/01223 išieškota 197 427,07 Eur skola UAB „EDSInvest“, t. y. išieškota suma paskirstyta taip: 197 427,07 Eur skolos dengimas išieškotojai UAB „EDSInvest“, 12 140,33 Eur vykdymo išlaidos, 16,26 Eur išlaidos tretiesiems asmenims už vykdomojoje byloje šių asmenų suteiktas paslaugas, 7897,09 Eur atlygis antstoliui. Teismas padarė išvadą, kad pirmosios instancijos teismas pagrįstai nusprendė jos prašymą patenkinti iš dalies ir patvirtino BUAB „Finien“ bankroto byloje trečios eilės 217 480,75 Eur dydžio finansinį reikalavimą. Priešingų išvadų byloje daryti nėra teisinio pagrindo.

III. Kasacinių skundų ir atsiliepimų į juos teisiniai argumentai

49. Trečiasis asmuo UAB „8 stebukas“ kasaciniu skundu prašo panaikinti Vilniaus apygardos teismo 2022 m. gruodžio 23 d. nutartį ir Lietuvos apeliacinio teismo 2023 m. vasario 7 d. nutartį ir priimti naują sprendimą – pareiškėjų UAB „Linsana“, UAB „NT paslaugos“, UAB „Šorita“, UAB „Kardos“ ir UAB „Emilė“ prašymus dėl kreditorių reikalavimų patvirtinimo BUAB „Finien“ bankroto byloje atmesti arba perduoti bylą iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teismui. Kasacinis skundas grindžiamas šiais pagrindiniais argumentais:
- 49.1. Atsisakydami nagrinėti bylą žodinio proceso tvarka, teismai pažeidė Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymo (toliau – JANĮ) 42 straipsnio 3 dalies ir Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir CPK) 336 straipsnio 1 dalies nuostatas ir nukrypo nuo Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – EŽTT) praktikos bylose, turinčiose viešąjį interesą. Nagrinėjamoje byloje buvo tiriamas sandorių sudarymo faktas, kurio nustatymui žodinis nagrinėjimas buvo esminis dėl poreikio apklausti liudytojus, atlikti originalių dokumentų apžūrą ir pašalinti abejones dėl potencialiai tariamų sandorių, kuriais grindžiami pareiškėjų kreditorių reikalavimai, sudarymo. Dėl to, tinkamai taikant JANĮ 42 straipsnio 3 dalies reikalavimus, jau pirmosios instancijos teisme byla turėjo būti nagrinėjama žodinio proceso tvarka. Byloje nebuvo pakankamai duomenų išvadai dėl pareiškėjų reikalavimų teisėtumo ir pagrįstumo, todėl egzistavo būtinybė pareiškėjų kreditorių reikalavimų tvirtinimo klausimą nagrinėti žodinio proceso tvarka, kad būtų atskleista bylos esmė. Be to, žodinis bylos nagrinėjimas tikėtina būtų nulėmęs kitokių rezultatus.
- 49.2. Atsisakydami išreikalauti dokumentų originalus, teismai netinkamai taikė ir aiškino CPK 12, 114, 184 ir 202 straipsnius. Teismai užkirto kelią bankrutuojančios įmonės kreditoriams veiksmingai komentuoti potencialiai niekinius sandorius, nes atsisakė tenkinti prašymą dėl šiuos sandorius patvirtinančių dokumentų originalų išreikalavimo. Esant galimam dokumentų klastojimui atsisakymas išreikalauti įrodymų originalus be jokių įtikinamų motyvų užkirto kelią kreditoriams į tinkamą rungtyniškumo principo įgyvendinimą, nes pateikti dokumentų, kurių patys neturi, kreditoriai objektyviai negali.
- 49.3. Atsisakydamas priimti rašytinius įrodymus, apeliacinės instancijos teismas pažeidė CPK 314 straipsnį. Apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai atsisakė priimti: UAB „8 stebukas“ rašytinius įrodymus, kurių būtinybė iškilo tik po Vilniaus apygardos teismo nutarties priėmimo ir turėjo reikšmės visapusiškam ir objektyviam bylos aplinkybių ištyrimui; BUAB „Finien“ buvusios vadovės N. R. 2023 m. sausio 26 d. raštą, patvirtinantį, kad pareiškėjos reiskia fiktyvius kreditorių reikalavimus, nes bendrovės vadovei nebuvo žinoma apie UAB „Finien“ priimtus įsipareigojimus pareiškėjoms; UAB „IdeaArt“ 2023 m. sausio 26 d. rašytinius paaiškinimus, kurie pagrindžia, jog Vilniaus apygardos teismas, tvirtindamas UAB „Kardos“ reikalavimą, nepagrįstai rėmėsi UAB „IdeaArt“ konsultacine išvada, kurioje nebuvo vertintos esminės (būtinės) aplinkybės apie vertintinus objektus; UAB „Centro kubas – Nekilnojamas turtas“ 2023 m. sausio 27 d. turto vertinimo išvadą, paneigiančią UAB „IdeaArt“ konsultacinę išvadą, ir vėliau pats konstatavo, kad byloje nepateikti UAB „IdeaArt“ konsultacinę išvadą paneigiantys įrodymai; Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybai prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – ir FNTT) 2023 m. sausio 24 d. pateiktą pareiškimą dėl ikiteisminio tyrimo pradėjimo, motyvuodamas, jog šis pareiškimas nesujęs su pareiškėjų finansinių reikalavimų patvirtinimu. Iš FNTT 2023 m. vasario 26 d. gautas pranešimas apie ikiteisminio tyrimo pradėjimą. Taigi, FNTT nustatė pagrindą pradėti ikiteisminį tyrimą, o teismai trečiųjų asmenų pareiškimus dėl dokumentų suklastojimo ignoravo, prašymus dėl šių dokumentų originalų išreikalavimo vertino kaip perteklinius.
- 49.4. Atsisakydamas priimti rašytinius įrodymus Lietuvos apeliacinis teismas pažeidė CPK 177 straipsnio 2 dalį ir 189 straipsnį. Bylos esmės neatskleidimą lėmė ir prašymo dėl liudytojo apklausos netenkinimas. Egzistuojant poreikiui aiškintis pareiškėjų reikalavimų pagrįstumą patvirtinančių dokumentų autentiškumą bei kitas su ginču susijusias reikšmingas aplinkybes, apeliacinės instancijos teismo buvo prašoma iškviesti ir apklausti UAB „Finien“ akcininkę ir direktorę nuo 2017 m. liepos 5 d. iki bankroto bylos iškėlimo N. R. Tačiau Lietuvos apeliacinis teismas nepagrįstai nusprendė, kad tokios būtinybės nėra, nes byloje tariamai pakanka rašytinių įrodymų. Nurodęs, kad N. R. negali būti apklausama byloje kaip liudytoja, teismas iš anksto pasisakė dėl pastarosios paaiškinimų nepagrįstumo (nevertinimo), jai net nedavus paaiškinimų teisme.
- 49.5. Tenkindami UAB „Šorita“ reikalavimą, teismai pažeidė ir netinkamai taikė CPK 18 straipsnį, 279 straipsnio 4 dalį, nes nepaisė teismo sprendimo visuotinio privalomumo principo ir *res judicata* (teismo galutinai išspręstas klausimas) galios. UAB „Šorita“ reikalavimas grindžiamas tuo, kad Vilniaus apygardos teismas 2021 m. gruodžio 28 d. sprendimu civilinėje byloje Nr. e2-1171-855/2021, spręsdamas restitucijos taikymo klausimą, nepriteisė likusios 2 161 825,50 Eur sumos dėl rašytinių įrodymų, pagrindžiančių jos sumokėjimą, trūkumo. Todėl UAB „Šorita“ prašė patvirtinti jos finansinį reikalavimą, grindžiamą būtent teismo nepriteista 2 161 825,50 Eur suma. Teismai pažeidė CPK 18 straipsnyje įtvirtintą teismo sprendimo visuotinio privalomumo principą, nes iš naujo sprendė klausimą dėl UAB „Šorita“ atsiskaitymo pagal nekilnojamojo turto perdavimo sandorius, nors šis klausimas jau išnagrinėtas Vilniaus apygardos teismo 2021 m. gruodžio 28 d. sprendimu civilinėje byloje Nr. e2-1171-855/2021, sprendžiant restitucijos taikymo klausimą.
- 49.6. Teismai pažeidė įrodymų vertinimą reglamentuojančias CPK 202 straipsnyje įtvirtintas teisės normas ir nukrypo nuo kasacinio teismo praktikos. Teismai pažeidė proceso teisės normas, reglamentuojančias įrodymų vertinimą, nes kilusį ginčą išnagrinėjo

remdamiesi patikimumo ir leistinumą įrodymų neatitinkančiais dokumentais – jų kopijomis, todėl visiškai nepagrįstai ir neteisėtai pareiškėjas pripažino UAB „Finienis“ kreditorėmis.

- 49.7. Teismai nepagrįstai nusprendė, kad pareiškėjos UAB „NT paslaugos“ ir UAB „Emilė“ nepraleido termino kreditorių reikalavimams pareikšti, nes neteisingai nustatė šių pareiškėjų teisės reikšti kreditorių reikalavimus įgyjimo momentą. Pareiškėjos UAB „NT paslaugos“ ir UAB „Emilė“ įstatyme nustatytu terminu į UAB „Finienis“ bankroto administratorių su kreditorių reikalavimais, atsiradusiais iki bankroto bylos iškėlimo, nesikreipė. Jos kreipėsi praleidusios terminą daugiau kaip ketverius metus.
- 49.8. Teismai netinkamai taikė ir pažeidė Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 1.137 straipsnio 3 dalį, nes apgynė interesus asmenų, kurių reikalavimai absoliučiai neteisėti. Teismai nukrypo nuo kasacinio teismo praktikoje suformuluoto išaiškinimo, jog bankrutuojančio asmens kreditoriais pripažintini tik teisėtai ir pagrįstai reikalavimo teisę turintys asmenys, kadangi nuo to, kiek reikalavimų bus ar nebus patvirtinta, priklauso kiekvieno kreditoriaus reikalavimų patenkinimo proporcija.
- 49.9. Teismai, tvirtindami pareiškėjų UAB „Kardos“ ir UAB „Linsana“ reikalavimus, kurių vertė – atitinkamai 2 459 900 Eur ir 120 000 Eur, pažeidė materialiosios teisės normas, reglamentuojančias skolos išieškojimą iš svetimo daikto hipoteka įkeisto daikto (CK 4.195 straipsnis). Vilniaus apygardos teismo 2021 m. gruodžio 28 d. sprendimas civilinėje byloje Nr. e2-1171-855/2021 ir Lietuvos apeliacinio teismo 2022 m. balandžio 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-603-553/2022 savaime nepatvirtina pareiškėjų UAB „Kardos“ ir UAB „Linsana“ pareiktų kreditorių reikalavimų pagrįstumo. Teismų netinkamas minėtų sprendimų vertinimas lėmė nepagrįstų išvadų padarymą. Teismai neatsižvelgė, kad Lietuvos apeliacinio teismo 2022 m. balandžio 19 d. nutartyje aiškiai nurodyta, jog byloje nėra vertinamasi UAB „Sorita“ sudarytų sutarčių, iš kurių kylančių reikalavimų užtikrinimui buvo sudarytos hipotekos sutartys, galiojimas. Taigi, sprendimai, kurių pagrindu UAB „Kardos“ ir UAB „Linsana“ reiskia kreditorinį reikalavimą, nepatvirtina šių asmenų reikalavimų skolininkei UAB „Sorita“ galiojimo. Tačiau teismai, pripažindami šias Pareiškėjas kaip neva reikalavimus į UAB „Finienis“ turinčius asmenis, net nevertino UAB „Sorita“ skolinių prievolių galiojimo.
50. Trečiais asmuo UAB „Nikosparta“ prisidėjimu prie UAB „8 stebukas“ kasacinio skundo prašo tenkinti UAB „8 Stebuklas“ 2023 m. kovo 17 d. kasacinį skundą.
51. Pareiškėja UAB „Linsana“ atsiliepimu į UAB „8 stebukas“ kasacinį skundą, prašo jį atmesti. Atsiliepimas į kasacinį skundą grindžiamas šiais pagrindiniais argumentais:
- 51.1. Šiuo konkrečiu atveju, bylos nagrinėjimas vyko ne tik pirmos instancijos teisme. Bylą rašytinio proceso tvarka nagrinėję teismai nenukrypo nuo kasaciniame skunde nurodomos EŽTT praktikos. UAB „8 stebukas“ neteikė prašymo pirmos instancijos teismui civilinę bylą dėl pareiškėjos reikalavimo tvirtinimo nagrinėti žodinio proceso tvarka. Taigi, UAB „8 stebukas“ nepasinaudojo savo teise teikti tokio pobūdžio prašymus bylos nagrinėjimo pirmos instancijos teisme metu, o prašymą dėl bylos nagrinėjimo žodinio proceso tvarka nurodė tik atskirajame skunde. Vien finansinio reikalavimo dydis (net jei dėl jo patvirtinimo ir pasikeičia kreditorių reikalavimų proporcija) negali būti pripažįstamas išimtinė aplinkybė bylos nagrinėjimą skirti žodinio proceso tvarka. UAB „8 Stebuklas“ galėjo išsamiai išdėstyti savo poziciją bylą nagrinėjant pirmosios instancijos, nes teikė atsiliepimą į pareiškėjų prašymus dėl kreditorių reikalavimų patvirtinimo.
- 51.2. Teismai, neišreikalavę dokumentų originalų, nenukrypo nuo kasacinio teismo praktikos ir nepažeidė procesinės teisės normų. Šiuo atveju nebuvo teisinio pagrindo taikyti CPK 184 straipsnio. UAB „8 Stebuklas“ nepateikė pareiškimo, kad koks nors įrodymas yra suklustotas, ir neprašė teismo nelaikyti kokio nors įrodymo įrodinėjimo priemone. Trečiasis asmuo turėjo galėti pateikti užklaudas atitinkamiems subjektams, gauti jų atsakymus bei pateikti teismui dar bylą nagrinėjant pirmos instancijos teisme. Tačiau UAB „8 Stebuklas“ užklaudas atitinkamiems subjektams bei pareiškimą dėl išteisinio tyrimo pradėjimo pateikė jau pasibaigus bylos nagrinėjimui pirmos instancijos teisme, t. y. akivaizdžiai pavėluotai.
- 51.3. UAB „Linsana“ reikalavimas grindžiamas atitinkamais dokumentais (sandoriais), kurie yra nenuginčyti ir galiojantys. Taip pat byloje nėra duomenų, kurie galėtų paneigti dokumentus, pagrindžiančius UAB „Linsana“ reikalavimo egzistavimą. Taigi, bylą nagrinėję teismai visiškai pagrįstai patvirtino UAB „Linsana“ 120 000 Eur dydžio reikalavimą, dėl ko teismų priimtos nutartys teisėtos ir pagrįstos. Lietuvos apeliacinis teismas 2022 m. balandžio 19 d. nutartyje konstatavo, kad pirmosios instancijos teismas pagrįstai sprendė, jog UAB „Linsana“ ir UAB „Kardos“ laikytinos sąžiningomis hipotekos sandorių šalimis, todėl joms negali kilti neigiami teisiniai padariniai, ir jų atžvilgiu paliktinos galioti hipotekos kreditorių teisės.
52. Pareiškėja UAB „NT paslaugos“ atsiliepimu į UAB „8 Stebuklas“ kasacinį skundą prašo jį atmesti kaip nepagrįstą. Atsiliepimas į kasacinį skundą grindžiamas šiais pagrindiniais argumentais:
- 52.1. Nagrinėjant bylą teisme rašytinio proceso tvarka UAB „8 Stebuklas“ galėjoteikti visus dokumentus ir paaiškinimus, turinčius reikšmės bylos nagrinėjimui. UAB „8 Stebuklas“ nebuvo užkirsta teisė teikti įrodymus ir paaiškinimus ir ji galėjo išsamiai išdėstyti savo poziciją bylą nagrinėjant pirmosios instancijos, nes teikė atsiliepimą į pareiškėjų prašymus dėl kreditorių reikalavimų patvirtinimo. Be to, kreditorė pateikė atskirą skundą dėl pirmosios instancijos teismo priimtos nutarties, rašytinius paaiškinimus, papildomus įrodymus bylą nagrinėjant apeliacinės instancijos teisme.
- 52.2. Lietuvos apeliacinis teismas 2023 m. vasario 7 d. nutartyje konstatavo, kad byloje pakanka rašytinių įrodymų, kurie patvirtintų arba paneigtų pareiškėjų UAB „Linsana“, UAB „NT paslaugos“, UAB „Sorita“, UAB „Kardos“ ir UAB „EMILĖ“ finansinių reikalavimų pagrįstumą. Vien pats faktas, kad pareiškėjai savo reikalavimus grindžia dokumentų kopijomis, nėra pagrindas atsakyti tokius reikalavimus patvirtinti, jei byloje nėra įrodymų, patvirtinančių akivaizdų jų nepagrįstumą arba įrodymų, jog į bylą pateikti tikrovės neatitinkantys dokumentai.
- 52.3. Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymo (toliau – ĮBĮ) 10 straipsnio 4 dalies 5 punktą nustatė 45 dienų terminą nuo nutarties iškelti bankroto bylą įsiteisėjimo dienos, per kurį kreditoriai turi teisę pareikšti finansinius reikalavimus, atsiradusius iki bankroto bylos iškėlimo. Kreditorius nuo Vilniaus apygardos teismo 2022 m. balandžio 21 d. nutarties civilinėje byloje Nr. B2-241-866/2022, kuria patvirtintas reikalavimas BUAB „Construction Ace“ bankroto byloje, yra laikytinas žinančiu aplinkybę, kad BUAB „Construction ACE“ nebeturė jokio turto ir vienintelė galimybė įgyvendinti regeso teisę bei padengti patirtą žalą yra nukreipti reikalavimą pagal garantinį raštą į BUAB „Finienis“. Teismas pažymėjo, kad tai ir buvo atlikta 2022 m. balandžio 25 d. kreditoriui pateikiant finansinį reikalavimą BUAB „Finienis“ nemokumo administratoriui. Atsižvelgiant į tai, teismo vertinimu, kreditorius nepraleido ĮBĮ 10 straipsnio 4 dalyje 5 punkte nustatyto finansinio reikalavimo pateikimo termino.
53. Pareiškėja UAB „Emilė“ atsiliepimu į UAB „8 Stebuklas“ kasacinį skundą prašo jį atmesti kaip nepagrįstą. Atsiliepimas į kasacinį skundą grindžiamas šiais pagrindiniais argumentais:
- 53.1. Prašymas nagrinėti bylą žodinio proceso tvarka teismui nėra privalomas ir tik pats teismas turi teisę nuspręsti, kokią teismo posėdžio formą pasirinkti. UAB „8 Stebuklas“ akcentuojamos sąsajos su S. R. yra niekuo nepagrįstos, dėl ko jomis grindžiami argumentai turi būti atmetami kaip nepagrįsti. Byloje dalyvaujantys asmenys turėjo teisę pasisakyti, teikiant teismui procesinius dokumentus, dėl ko trečiojo asmens argumentai dėl neva kitokios bylos baigties yra tik pasvarstymai. Trečiojo asmens argumentai dėl tariamų pareiškėjų sąsajų su atitinkamais asmenimis, yra nepagrįsti jokiais įrodymais.
54. Pareiškėja UAB „Kardos“ atsiliepimu į UAB „8 Stebuklas“ kasacinį skundą prašo jį atmesti kaip nepagrįstą. Atsiliepimas į kasacinį skundą

grindžiamas šiais pagrindiniais argumentais:

- 54.1. Apeliacinis skundas nagrinėjamas žodinio proceso tvarka, jeigu būtų nagrinėjantis teismas pripažįsta, kad žodinis nagrinėjimas būtinas. Originalių dokumentų byloje nebuvimas nėra pagrindas paneigti egzistuojančius civilinius teisinius santykius, kai byloje yra dokumentų kopijos ir išvestiniai, papildomi įrodymai. UAB „8 Stebuklas“ nepateikė nei vieno rašytinio įrodymo, kuris būtų pakankamas pagrindas suabejoti UAB „Kardos“ finansinio reikalavimo pagrįstumu.
- 54.2. UAB „UAB Kardos“ su prašymu pateikė teismo ekspertės parengtą Nekilnojamojo turto kainos nustatymo išvadą Nr. 22-05/02, kurioje pateiktu vertinimu UAB „Kardos“ naudai įkeistų ir BUAB „Finienis“ nuosavybės teise valdomo nekilnojamojo turto objektų bendra vertė yra 2 459 900 Eur. BUAB „Finienis“ turto rinkos vertę nustatė ne paprastas turto vertintojas, o teismo ekspertė. Teismo ekspertės R. V. turto vertės nustatymo aktas, kuris pateiktas į BUAB „Finienis“ bankroto bylą yra didesnės įrodomosios galios BUAB „Finienis“ turto rinkos vertės įrodymas, o tai reiškia, kad į bankroto bylą pateiktame teismo ekspertės akte išdėstytos aplinkybės, kad reali UAB „Kardos“ naudai įkeisto BUAB „Finienis“ turto rinkos vertė yra 2 459 900 Eur yra laikomos pilnai įrodytomis. Į bylą nebuvo pateikta kitų teismo ekspertų sudarytų UAB „Kardos“ naudai BUAB „Finienis“ įkeisto turto rinkos vertės nustatymo dokumentų, kurie paneigtų teismo ekspertės parengtą Nekilnojamojo turto kainos nustatymo konsultacinę išvadą Nr. 22-05/02.
55. Atsakovė BUAB „Finienis“ atsiliepimu į UAB „8 Stebuklas“ kasacinį skundą prašo jį atmesti kaip nepagrįstą. Atsiliepimas į kasacinį skundą grindžiamas šiais pagrindiniais argumentais:
- 55.1. JANĮ įtvirtina teismo diskreciją nuspręsti dėl bylos nagrinėjimo žodinio proceso tvarka. Vien tas faktas, kad byloje egzistuoja viešasis interesas, savaime nelemia teismo pareigos skirti žodinį teismo posėdį. UAB „8 Stebuklas“ aktyviai dalyvavo procese, teikė atsiliepimus, papildomus paaiškinimus, prašymus, buvo atstovaujama profesionalaus teisininko. Todėl procesinio lygiateisiškumo principas pažeistas nebuvo ir trečiasis asmuo neatsidūrė nepalankesnėje padėtyje nei kiti kreditoriai.
- 55.2. Kreditorė UAB „NT paslaugos“ nuo Vilniaus apygardos teismo 2022 m. balandžio 21 d. nutarties civilinėje byloje Nr. B2-241-866/2022, kuria patvirtintas kreditorės reikalavimas BUAB „Construction Ace“ bankroto byloje, yra laikytina žinančia aplinkybe, kad BUAB „Construction Ace“ nebeturi jokio turto ir vienintelė galimybė įgyvendinti regreso teisę bei padengti patirtą žalą yra nukreipti reikalavimą pagal garantinį raštą į BUAB „Finienis“. Tai ir buvo atlikta 2022 m. balandžio 25 d. kreditoriui pateikiant finansinį reikalavimą BUAB „Finienis“ nemokumo administratoriui. Atsižvelgiant į tai, kreditorė nepraleido ĮBĮ 10 straipsnio 4 dalies 5 punkte nustatyto finansinio reikalavimo pateikimo termino.
56. Pareiškėja UAB „Sorita“ atsiliepimu į UAB „8 Stebuklas“ kasacinį skundą prašo jį atmesti kaip nepagrįstą. Atsiliepimas į kasacinį skundą grindžiamas šiais pagrindiniais argumentais:
- 56.1. Trečiasis asmuo nurodo tik deklaratyvius teiginius apie teismo nepagrįstai atmestus prašymus būtų nagrinėti žodinio proceso tvarka. UAB „8 Stebuklas“ nenurodo kada buvo teikti tokie prašymai, kokiame teisme, kurioje bylos stadijoje, kokiais argumentais pagrįsti ir dėl kokių priežasčių atmesti. Pareiškėjų UAB „Linsana“, UAB „Kardos“, UAB „NT paslaugos“, UAB „Emilė“ ir UAB „Sorita“ prašymai dėl finansinių reikalavimų tvirtinimo pirmosios instancijos teismo buvo išnagrinėti įprastu būdu – rašytinio proceso tvarka, nepažeidžiant jokių įstatymo nuostatų. Trečiasis asmuo nepateikė jokių duomenų, kad jis teikė prašymą dėl žodinio bylos nagrinėjimo pirmosios instancijos teisme ir kad toks prašymas buvo atmestas.
- 56.2. Vien aplinkybė, kad pareiškėjos savo reikalavimus grindžia dokumentų kopijomis, nėra pagrindas atsisakyti tokių reikalavimų patvirtinti, jei byloje nėra įrodymų, patvirtinančių akivaizdų jų nepagrįstumą, arba įrodymų, jog į bylą pateikti tikrovės neatitinkantys dokumentai. Trečiasis asmuo tokių duomenų byloje nepateikė. Lietuvos apeliacinis teismas pagrįstai pažymėjo, kad išsakyti teiginiai, kad tol, kol nėra pateikti į bylą finansinius reikalavimus pagrindžiančių dokumentų originalai, tolimesnis bylos nagrinėjimas iš esmės negalimas, nes šiuo atveju yra būtina įsitikinti rašytinių įrodymų tikrumu, yra tik prielaidos, nesudarancios pagrindo tenkinti jos prašymą dėl įrodymų išreikalavimo.
- 56.3. Vien prašymo iškviesti liudytoją pateikimas savaime nereiškia, kad toks prašymas privalo būti tenkinamas, o jo netenkinimas lemia proceso normų pažeidimą. CPK 190 straipsnyje nustatyta, kad dalyvaujantis byloje asmuo, prašantis šaukti liudytoją, privalo nurodyti jo vardą, pavardę, gyvenamąją ar darbo vietą ir tas turinčias reikšmės bylai aplinkybes, kurias šis liudytojas gali patvirtinti. Pareiškėjos manymu, liudytojos parodymai šioje byloje nebūtų turėję esminės reikšmės, Lietuvos apeliaciam teismui priimančiam procesinį sprendimą, ir jo esmės, atsižvelgiant į byloje esančių įrodymų visumą, nebūtų pakeitę.
- 56.4. Nei Vilniaus apygardos teisme nagrinėtoje civilinėje byloje Nr. e2-1171-855/2021, nei Lietuvos apeliacinio teismo civilinėje byloje Nr. e2A-603-553/2022 nebuvo vertinami UAB „Sorita“ visos sumos sumokėjimą patvirtinantys dokumentai, dėl to nebuvo priimtas joks galutinis sprendimas. Be to, pareiškėjos finansinio reikalavimo pavirtinimas neturėjo jokios įtakos Vilniaus apygardos teisme nagrinėtoje civilinėje byloje Nr. e2-1171-855/2021 ir Lietuvos apeliacinio teismo civilinėje byloje Nr. e2A-603-553/2022 konstatuotiems faktams.
57. Trečiasis asmuo UAB „Nikosparta“ kasaciniu skundu prašo panaikinti Vilniaus apygardos teismo 2022 m. gruodžio 23 d. nutartį ir Lietuvos apeliacinio teismo 2023 m. vasario 7 d. nutarties dalį dėl UAB „Emilė“ 2022 m. spalio 18 d. prašymotvirtinti reikalavimus, priimti naują nutartį – atmesti UAB „Emilė“ 2022 m. spalio 18 d. prašymą dėl kreditorių reikalavimų tvirtinimo; panaikinti Vilniaus apygardos teismo 2022 m. gruodžio 23 d. nutartį ir Lietuvos apeliacinio teismo 2023 m. vasario 7 d. nutarties dalį dėl UAB „NT paslaugos“ 2022 m. spalio 18 d. prašymo dėl kreditorių reikalavimų tvirtinimo, priimti naują nutartį – atmesti UAB „NT paslaugos“ 2022 m. spalio 18 d. prašymą dėl kreditorių reikalavimų tvirtinimo; panaikinti Vilniaus apygardos teismo 2022 m. gruodžio 23 d. nutartį ir Lietuvos apeliacinio teismo 2023 m. vasario 7 d. nutarties dalį dėl UAB „Sorita“ 2022 m. spalio 21 d. prašymo dėl kreditorių reikalavimų tvirtinimo, priimti naują nutartį – atmesti UAB „Sorita“ 2022 m. spalio 21 d. prašymą dėl kreditorių reikalavimų tvirtinimo; panaikinti Vilniaus apygardos teismo 2022 m. gruodžio 23 d. nutartį ir Lietuvos apeliacinio teismo 2023 m. vasario 7 d. nutarties dalį dėl UAB „Kardos“ 2022 m. spalio 18 d. prašymo dėl kreditorių reikalavimų tvirtinimo, grąžinti UAB „Kardos“ 2022 m. spalio 18 d. prašymą dėl kreditorių reikalavimų nagrinėti pirmosios instancijos teismui iš naujo. Kasacinis skundas grindžiamas šiais pagrindiniais argumentais:
- 57.1. UAB „Emilė“ ir UAB „NT paslaugos“ reikalavimai grindžiami tuo pačiu pagrindu – Raštu bei pareiškėjų turto hipotekos išvarty. Teismų sprendimai dėl šių reikalavimų patvirtinimo pažeidžia materialiosios teisės normas, kurios nustato solidariosios prievolės atsiradimo pagrindus, teismams priėmus išvadą dėl Rašto sąlygų galiojimo prieš neatskleidę ginčo esmės. Teismų vertinimai dėl Rašto išdavimo paremti ne tik neaiškios kilmės dokumento kopija, bet ir tinkamai neatskleidus Rašto išdavimo aplinkybių, jame nurodytų sąlygų turinio. Atsakovės įsipareigojimai pagal tokį Raštą teismų kvalifikuoti nepagrįstai, nenustatant ir netinkamai įvertinant įsipareigojimų atsiradimo sąlygas ir jų galiojimą. Teismams klaidingai sutapatino sutartį įsipareigojimą su civiline atsakomybe už sutartinio įsipareigojimo neįvykdymą. Skundžiamose nutartyse nepagrįstai pripažinta, kad egzistuoja Rašte nurodyti įsipareigojimai, kilo atsakovės pareiga atlyginti pareiškėjų nuostolius.
- 57.2. Rašte nurodytos atsakovės įsipareigojime nėra įtvirtinta solidarioji atsakovės prievolė kartu su UAB „Construction Ace“ atlyginti pareiškėjų nuostolius. Rašto antroje dalyje nurodyta: „Kadangi naudos gavėjas pagal paskolos sutartį yra UAB „Finienis“, tai tuo atveju, jei UAB „Construction ace“ nesugebės grąžinti paskolos Kredito unijai „Vilniaus taupomoji kasa“ ir iš varžytinių pardavus UAB „Finienis“ įkeistą turtą, esantį (duomenys neskelbtini), ne visa UAB „Construction ace“ skola Kredito unijai „Vilniaus taupomoji kasa“ pagal paskolos sutartį bus padengta, UAB „Finienis“ įsipareigoja padengti visą UAB „Construction ace“ skolos likutį Kredito unijai „Vilniaus

taupomoji kasa“, kad nebūtų pradėtas išieškojimas iš aukščiau nurodyto už UAB „Construction ace“ prievolės Kredito unijai „Vilniaus taupomoji kasa“ įkeisto UAB „Emilė“ ir UAB „Nekilnojamojo turto valdymas“ turto. Esant tokioms Rašto sąlygoms, kai atsakovės pareiga atsiranda tik po to, kai prievolės neįvykdė UAB „Construction Ace“ ir iš varžytinių parduotas konkretus atsakovės įkeistas turtas, pripažintina, kad pareiga vykdyti UAB „Construction Ace“ prievolės neatitinka solidariosios prievolės sampratos. Tokios atsakovo pareigos atsiradimo sąlygos atitinka garanto prievolės sąlygas, kai skolininkas neįvykdo pirminės prievolės. Atsakovės įsipareigojimo atsiradimo priklausymas nuo UAB „Construction Ace“ ir įkeisto turto nepakankamumo atitinka subsidiariosios prievolės sampratą.

- 57.3. Atsakovė ir UAB „Construction Ace“ pareiškėjoms neteikė paslaugų, neįvykdė jungtinės veiklos, taip pat atsakovė su UAB „Construction Ace“ prieš pareiškėjas neatliko bendrų neteisėtų veiksmų, kurie sukurtų solidariąją prievolę. Vilniaus apygardos teismo 2017 m. kovo 9 d. sprendime civilinėje byloje Nr. e2-2087-852/2017 nustatyta, kad UAB „Construction Ace“ ir UAB „Finienės“ 2012 m. lapkričio 7 d. sudarė preliminarįją sutartį dėl (*duomenys neskelbtini*), esančių patalpų būsimu pirkimu. UAB „Construction Ace“ pagal preliminarįją sutartį atsakovei 2012 m. lapkričio 7 d. pervėdė 2 999 820 Lt (868 807,92 Eur), 2012 m. lapkričio 9 d. – 2 101 000 Eur (608 491,66 Eur), iš viso 5 100 820 Lt (1 477 299,58 Eur) dydžio avansą. Tačiau turtas nebuvo nupirktas, o preliminarįji sutartis nutraukta. Todėl Vilniaus apygardos teismas 2017 m. kovo 9 d. sprendimu civilinėje byloje Nr. e2-2087-852/2017 patenkino BUAB „Construction Ace“ ieškinį ir priteisė iš atsakovės 1 477 299,58 Eur avansą pagal nutrauktą 2012 m. lapkričio 7 d. preliminarįją sutartį.
- 57.4. Vilniaus apygardos teismo 2017 m. kovo 9 d. sprendimu civilinėje byloje Nr. e2-2087-852/2017 iš atsakovės priteista suma kartu su teismo priteistomis procesinėmis palūkanomis sudaro 1 716 742,57 Eur. UAB „Nikosparta“ yra kreditorė dėl šio Vilniaus apygardos teismo 2017 m. kovo 9 d. sprendimu civilinėje byloje Nr. e2-2087-852/2017 nustatyto atsakovės įsipareigojimo. UAB „Nikosparta“ ši reikalavinį įsigijo BUAB „Construction Ace“ bankroto byloje pardavus reikalavimo teisę. Šie prejudiciniai faktai patvirtina Rašto dalį, kurioje sakoma, kad UAB „Construction Ace“ ketino įgyti turtą iš atsakovės, ir reiškia, kad Rašte nurodyta turto įsigijimo sąlyga nebuvo įvykdyta. Be to, Vilniaus apygardos teismo 2017 m. kovo 9 d. sprendimas civilinėje byloje Nr. e2-2087-852/2017 reiškia, kad atsakovės bankroto byloje jau yra patvirtintas kreditoriaus reikalavimas, kuris kyla iš UAB „Construction Ace“ ir UAB „Finienės“ susitarimo perleisti nekilnojamąjį turtą, esantį (*duomenys neskelbtini*).
- 57.5. Nesant atsakovės solidariosios prievolės atsakyti su UAB „Construction Ace“, skundžiamais sprendimais byloje nepagrįstai neįvertintas Rašte išreikštas atsakovės subsidiaraus įsipareigojimo turinys, atsiradimo sąlygos bei prievolės pabaiga. Prievolės pabaiga paneigia skundžiamų nutarčių vertinimą atsakovei atlikus neteisėtus veiksmus. Iš Rašto turinio matyti, kad atsakovė įsipareigojo ne atlyginti nuostolius, bet įvykdyti prievolę. Rašte nurodyta, kad „tuo atveju, jeigu UAB „Construction ace“ nesugebės grąžinti paskolos Kredito unijai „Vilniaus taupomoji kasa“ ir iš varžytinių pardavus UAB „Finienės“ įkeistą turtą, esantį (*duomenys neskelbtini*), ne visa UAB „Construction ace“ skola Kredito unijai „Vilniaus taupomoji kasa“ pagal paskolos sutartį bus padengta, UAB „Finienės“ įsipareigoja padengti visą UAB „Construction ace“ skolos likutį Kredito unijai „Vilniaus taupomoji kasa“, kad nebūtų pradėtas išieškojimas iš aukščiau nurodyto už UAB „Construction ace“ prievolės Kredito unijai „Vilniaus taupomoji kasa“ įkeisto UAB „Emilė“ ir UAB „Nekilnojamojo turto valdymas“ turto“. Taigi, tokiu Raštu atsakovė įsipareigojo padengti visą UAB „Construction Ace“ skolos likutį KU „Vilniaus taupomoji kasa“, kad nebūtų pradėtas išieškojimas iš UAB „Emilė“ ir UAB „Nekilnojamojo turto valdymas“ įkeisto turto.
- 57.6. Skundžiamos nutartys yra neteisėtos, nes priimtos nenustačius pareiškėjos UAB „Kardos“ reikalavimo galiojimo ir dydžio. UAB „Kardos“ nepateikė į bylą įrodymų, pagrindžiančių reikalavimo teisių į UAB „Sorita“ galiojimą ir dydį kreditorių reikalavimų tvirtinimo dieną. UAB „Kardos“ savo reikalavimo teises byloje įrodinėjo 2022 m. balandžio 22 d. Registrų centro hipotekos duomenų išrašą iš Nekilnojamojo turto registro ir Sutarčių ir teisių suvaržymo registro. Skundžiamais sprendimais nepagrįstai neįvertinta tai, kad iš Hipotekos duomenų išrašo žinoma tik dalis informacijos apie 2022 m. balandžio mėnesį buvusią viešą informaciją. Registro duomenys neįrodo hipotekos teisės galiojimo skundžiamų nutarčių priėmimo dieną.
- 57.7. UAB „Kardos“ į bylą nepateikė jokių įrodymų, kad UAB „Sorita“ kilo pareiga mokėti 840 000 Eur baudų, delspinigių, palūkanų, kitų mokėjimų. Kadangi nėra įrodymų, pagrindžiančių UAB „Sorita“ atsakomybės atsiradimą, byloje nėra teisinio pagrindo pripažinti atsakovę subsidiariai atsakinga už tokią UAB „Sorita“ prievolę.
- 57.8. UAB „Sorita“ reikalavimas patvirtintas iš esmės peržiūrėjus įsiteisėjusį teismo sprendimą. UAB „Sorita“ reikalavimas atsakovei dėl restitucijos yra išspręstas įsiteisėjusiu sprendimu, kuriuo patenkintas atsakovės ieškinys dėl sandorių pripažinimo negaliojančiais. Vilniaus apygardos teismo 2021 m. gruodžio 28 d. sprendimas civilinėje byloje Nr. e2-1171-855/2021, kuriuo taikant restituciją pripažinta, kad atsakovė privalo UAB „Sorita“ naudai grąžinti 83 365 Eur sumą, ir atsakyti priteisti 2 161 835,50 Eur restitucijos sumą, yra galutinis teismo sprendimas dėl UAB „Sorita“ 2 161 835,50 Eur reikalavimo atsakovei.
58. Trečiasis asmuo UAB „8 stebukas“ prisidėjimu prie UAB „Nikosparta“ kasacinio skundo prašo tenkinti UAB „Nikosparta“ kasacinį skundą.
59. Pareiškėja UAB „Emilė“ atsiliepimu į UAB „Nikosparta“ kasacinį skundą prašo jį atmesti kaip nepagrįstą. Atsiliepimas į kasacinį skundą grindžiamas šiais pagrindiniais argumentais:
- 59.1. Šalys Raštinustatė sąlyginę BUAB „Finienės“ prievolę UAB „Emilė“. Iš pažodinio Rašto vertinimo matyti, jog BUAB „Finienės“ prievolė UAB „Emilė“ kyla esant toliau pateikiamų sąlygų visumai: BUAB „Construction Ace“ neįvykdys savo prievolės KU „Vilniaus taupomoji kasa“, BUAB „Finienės“ neįvykdys pareigos padengti visą UAB „Construction Ace“ skolos likutį KU „Vilniaus taupomoji kasa“. Rašte užfiksuota sąlygų visuma, kurioms egzistuojant abiem kartu kyla BUAB „Finienės“ pareiga atlyginti kreditoriaus patirtus nuostolius, o tai leidžia teigti, jog Raštas įtvirtino sąlyginę prievolę. Tam, kad kiltų BUAB „Finienės“ prievolė, Rašte buvo įtvirtinta abiejų kontrahentų veiksmų visuma, tai lemia, jog BUAB „Finienės“ ir BUAB „Construction Ace“ bendrais veiksmais prisidėjo prie UAB „Emilė“ patirtos finansinės žalos.
60. Pareiškėja UAB „Linsana“ atsiliepimu į UAB „Nikosparta“ kasacinį skundą prašo jį atmesti kaip nepagrįstą. Atsiliepimas į kasacinį skundą grindžiamas šiais pagrindiniais argumentais:
- Lietuvos apeliacinio teismo 2022 m. balandžio 19 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. e2A-603-553/2022 nurodyta, kad „pirmosios instancijos teismas pagrįstai sprendė, kad UAB „Linsana“ ir UAB „Kardos“ laikytinos sąžiningomis hipotekos sandorių šalimis, todėl joms negali kilti neigiami teisiniai padariniai, ir jų atžvilgiu paliktinos galioti hipotekos kreditorių teisės“. Įvertinus Lietuvos apeliacinio teismo išvadas, UAB „Nikosparta“ argumentai yra vertintini kaip nepagrįsti.
61. Pareiškėja UAB „NT paslaugos“ atsiliepimu į UAB „Nikosparta“ kasacinį skundą prašo jį atmesti kaip nepagrįstą. Atsiliepimas į kasacinį skundą grindžiamas šiais pagrindiniais argumentais:
- 61.1. Byloje nustatytos faktinės aplinkybės, patvirtinančios, kad 2012 m. spalio 31 d. tarp UAB „Construction Ace“ ir KU „Vilniaus taupomoji kasa“ buvo sudaryta paskolos sutartis Nr. 12-00428 LTL, kurios pagrindu UAB „Construction Ace“ gavo iš KU „Vilniaus taupomoji kasa“ 6 094 000 Lt (1 764 944,39 Eur) paskolą. UAB „Construction Ace“ 2012 m. lapkričio 7 d. banko pavedimu pervėdė UAB „Finienės“ 2 999 820 Lt (868 807,92 Eur) sumą ir 2012 m. lapkričio 9 d. banko pavedimu pervėdė UAB „Finienės“ 2 101 000 Lt (608 491,66 Eur) sumą. Šias finansines operacijas patvirtina banko AB „Swedbank“ sąskaitos išrašas. UAB „Finienės“ gavusi nurodytas pinigų sumas, nesudarė su UAB „Construction Ace“ jokio sandorio, kurio pagrindu būtų perleidusi nuosavybės teisės į nekilnojamąjį arba

kilnojamąjį daiktą arba atliktų kokius nors darbus ar suteiktų paslaugas UAB „Construction Ace“ naudai. Taigi gautas lėšas BUAB „Finienis“ naudojo savo reikiams. Iš to išplaukia išvada, kad būtent UAB „Finienis“ buvo galutinė KU „Vilniaus taupomoji kasa“ suteiktos paskolos gavėja.

- 61.2. UAB „Finienis“ Raštu įsipareigojo, kad „tuo atveju, jei UAB „Construction ace“ nesugebės grąžinti paskolos kredito unijai „Vilniaus taupomoji kasa“ ir iš varžytynių pardavus UAB „Finienis“ įkeistą turtą, esantį (*duomenys neskelbtini*), ne visa UAB „Construction ace“ skola kredito unijai „Vilniaus taupomoji kasa“ pagal paskolos sutartį bus padengta, UAB „Finienis“ įsipareigoja padengti visą UAB „Construction ace“ skolos likutį kredito unijai „Vilniaus taupomoji kasa“, kad nebūtų pradėtas išieškojimas iš aukščiausio nurodyto už UAB „Construction ace“ prievolės kredito unijai „Vilniaus taupomoji kasa“ įkeisto UAB „Emilė“ ir UAB „Nekilnojamojo turto valdymas“ turto“.
- 61.3. Kadangi paskolą iš esmės gavo UAB „Finienis“, tai BUAB „Finienis“ pagrįstai Raštu įsipareigojo UAB „Nekilnojamojo turto valdymas“ (teisių perėmėja – UAB „NT paslaugos“) atlyginti visus nuostolius, jei šių bus patirta BUAB „Finienis“ gautą paskolą grąžinant priverstinai realizavus svetimo daikto hipoteka įkeistą UAB „Nekilnojamojo turto valdymas“ (teisių perėmėja – UAB „NT paslaugos“) turtą bei kitos svetimo daikto hipotekos davėjos UAB „Emilė“ turtą.
- 61.4. Rašte nurodyta sąlygų visuma, kurioms egzistuojant abiem kartu kyla UAB „Finienis“ pareiga atlyginti kreditorės patirtus nuostolius, tai leidžia teigti, kad garantinis raštas įtvirtino sąlyginę prievolę. Kadangi UAB „Construction Ace“ ir UAB „Finienis“ tinkamai neįvykdžius prisiimtų įsipareigojimų, kreditorė patyrė turtinę žalą – prarado didelės vertės nekilnojamąjį turtą, remiantis garantinio rašto sąlygomis, UAB „Finienis“ kilo pareiga šią žalą atlyginti.
62. Atsakovė BUAB „Finienis“ atsiliepimu į UAB „Nikosparta“ kasacinį skundą prašo jį atmesti kaip nepagrįstą. Atsiliepiamas į kasacinį skundą grindžiamas šiais pagrindiniais argumentais:
- 62.1. UAB „Construction Ace“ ir BUAB „Finienis“ negrąžino paskolos BKU „Vilniaus taupomoji kasa“, ji priverstinio išieškojimo tvarka pardavė UAB „Nekilnojamojo turto valdymas“ (teisių perėmėja – UAB „NT paslaugos“) ir UAB „Emilė“ nekilnojamąjį turtą. Šių teismų nutartimis konstatuotų aplinkybių visuma leidžia teigti, jog BUAB „Construction Ace“ ir BUAB „Finienis“ tinkamai neįvykdžius įsipareigojimų kreditoriai patyrė turtinę žalą – prarado didelės vertės nekilnojamąjį turtą, tai nagrinėjama atveju ir lemia BUAB „Finienis“ pareigą atlyginti žalą. UAB „Nikosparta“ prievolės, kildinamos iš Rašto, pasibaigimą grindžia menamu tarp UAB „Finienis“ BUAB „Construction Ace“ ir KU „Vilniaus taupomoji kasa“ sudaryto susitarimo pagrindu dėl objekto, esančio (*duomenys neskelbtini*), pardavimo ir gautų lėšų panaudojimo. Konstatavus, kad kreditorių svetimo daikto hipoteka įkeistas turtas buvo parduotas iš varžytynių, atsižvelgiant į tai, jog Raštu yra akivaizdžiai išreikšta šalių valia nustatyti, jog UAB „Construction Ace“ gautą paskolą privalo grąžinti BUAB „Finienis“, kadangi ji šiuos pinigus gavo, o savo pareigos perduoti UAB „Construction Ace“ turtą neįvykdė, ši aplinkybė lemia BUAB „Finienis“ pareigą atlyginti kreditorių patirtą žalą, iš varžytynių pardavus svetimo daikto hipoteka įkeistą turtą.
- 62.2. UAB „Kardos“ reikalavimas yra grindžiamas svetimo daikto hipoteka. Pagal Lietuvos apeliacinio teismo 2022 m. balandžio 19 d. nutartįje civilinėje byloje Nr. e2A-603-553/2022 pateiktas išvadas, jog: „pirmosios instancijos teismas pagrįstai sprendė, kad UAB „Linsana“ ir UAB „Kardos“ laikytinos sąžiningomis hipotekos sandorių šalimis, todėl joms negali kilti neigiami teisiniai padariniai, ir jų atžvilgiu paliktinos galioti hipotekos kreditorių teisės“, UAB „Kardos“ pagrįstai buvo patvirtinta kreditorė BUAB „Finienis“ bankroto byloje.
- 62.3. Pareiškėjos UAB „Sorita“ reikalavimas dėl 2 161 825,50 Eur sumos nei Vilniaus apygardos teismo 2021 m. gruodžio 28 d. sprendimu civilinėje byloje Nr. e2-1171-855/2021, nei Lietuvos apeliacinio teismo 2022 m. balandžio 19 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. e2A-603-553/2022 išnagrinėtas nebuvo, galutinis sprendimas priimtas nebuvo, todėl nėra nei teismo sprendimo visuotinio privalomumo principo, nei *res judicata* galios pažeidimo.
63. Pareiškėja UAB „Sorita“ atsiliepimu į UAB „Nikosparta“ kasacinį skundą prašo jį atmesti kaip nepagrįstą. Atsiliepiamas į kasacinį skundą grindžiamas šiais pagrindiniais argumentais:
- 63.1. UAB „Sorita“ pateikti pirminiai buhalteriniai dokumentai, liudijantys visišką UAB „Sorita“ atsiskaitymą, nebuvo nagrinėjami nei pirmosios, nei apeliacinės instancijos teisme (apeliacinės instancijos teisme buvo atsisakyta juos priimti kaip pateiktus pavėluotai), tai reiškia, kad civilinėje byloje Nr. e2-1171-855/2021 ir civilinėje byloje Nr. e2A-603-553/2022 nebuvo padarytos jokios išvados pagal šiuos buhalterinius dokumentus dėl UAB „Sorita“ atsiskaitymo ar neatsiskaitymo su UAB „Finienis“, todėl dėl šių pirminių buhalterinių dokumentų nebuvo nustatyti jokie prejudiciniai faktai, reikšmingi sprendžiant kreditorės UAB „Sorita“ reikalavimo tvirtinimo klausimą.
- 63.2. Pirmosios instancijos teismas, sprenddamas kreditorės UAB „Sorita“ finansinio reikalavimo BUAB „Finienis“ bankroto byloje tvirtinimo klausimą, pagrįstai tyrė bei nagrinėjo UAB „Sorita“ pateiktus pirminius buhalterinius dokumentus, liudijančius kreditorės UAB „Sorita“ visišką atsiskaitymą su UAB „Finienis“, ir, remdamasis šiais rašytiniais įrodymais, nutarė patvirtinti kreditorės UAB „Sorita“ 2 161 825,50 Eur kreditoriaus reikalavimą BUAB „Finienis“ bankroto byloje. Nors apeliacinės instancijos teismas civilinėje byloje Nr. e2A-603-553/2022 tik dėl procesinių priežasčių atsisakė nagrinėti UAB „Sorita“ dokumentus, patvirtinančius visišką atsiskaitymą su UAB „Finienis“ pagal nekilnojamojo turto pirkimo-pardavimo sutartis, kreditorė UAB „Sorita“ neprarado teisės kreiptis į teismą su šiais įrodymais ir prašyti įtraukti ją į BUAB „Finienis“ kreditorių sąrašą su kreditoriaus reikalavimu, kurio dydis yra lygus už nekilnojamąjį turtą sumokėtai sumai.
64. Pareiškėja „STATUMEOD“ atsiliepimu į UAB „Nikosparta“ kasacinį skundą prašo jį atmesti kaip nepagrįstą. Atsiliepiamas į kasacinį skundą grindžiamas šiais pagrindiniais argumentais:
- 64.1. Nepraleisdama termino UAB „Kardos“ pateikė prašymą BUAB „Finienis“ nemokumo administratoriui dėl UAB „Kardos“ įtraukimo į BUAB „Finienis“ kreditorių sąrašą su 2 520 000 Eur finansiniu reikalavimu. BUAB „Finienis“ nemokumo administratorius 2022 m. lapkričio 11 d. pateikė Vilniaus apygardos teismui prašymą patvirtinti kreditorės UAB „Kardos“ 2 459 900 Eur dydžio hipoteka užtikrintą kreditoriaus reikalavimą BUAB „Finienis“ bankroto byloje ir šį reikalavimą įtraukti į BUAB „Finienis“ hipotekos kreditorių sąrašą.
- 64.2. UAB „Nikosparta“ išreikštos abejonės nėra rašytiniai įrodymai, paneigiantys byloje pateiktus UAB „Kardos“ rašytinius įrodymus. UAB „Nikosparta“ į bylą nepateikė nė vieno tokios pačios įrodomosios galios įrodymo, kuris galėtų paneigti į bylą pateiktus UAB „Kardos“, BUAB „Finienis“ nemokumo administratoriaus rašytinius įrodymus ir juose fiksuotas faktines aplinkybes, kad Vilniaus apygardos teismas 2021 m. gruodžio 28 d. sprendimu sukūrė situaciją, kai UAB „Sorita“ turimos prievolės kreditoriui buvo užtikrintos BUAB „Finienis“ nuosavybės teise valdomu nekilnojamoju turtu, iš esmės įtvirtinant svetimo daikto hipoteką UAB „Kardos“ naudai.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

Dėl pareikštų kreditorių reikalavimų žodinio nagrinėjimo juridinių asmenų nemokumo procese

65. Trečiasis asmuo UAB „8 stebukas“ kasaciniame skunde teigia, kad teismai, atsisakydami nagrinėti bylą žodinio proceso tvarka, pažeidė JANĮ 42 straipsnio 3 dalį ir CPK 336 straipsnio 1 dalį bei nukrypo nuo EŽTT praktikos šiuo klausimu. Kasaciniame skunde nurodoma, kad pareiškėjų pareikštų reikalavimų BUAB „Finienės“ bankroto procese išnagrinėjimas rašytinio proceso tvarka neužtikrino visapusiško ir išsamaus įrodymų tyrimo atlikimo, nepašalino kilusių abejonių. Taigi trečiojo asmens UAB „8 stebukas“ keliamas teisės klausimas šioje byloje yra tas, ar, pirmosios instancijos teisme nagrinėjant pareiškinius dėl kreditorių reikalavimų tvirtinimo, procesas turėjo vykti žodine, o ne rašytine tvarka.
66. JANĮ 41 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad kreditoriai savo reikalavimus ir jų pagrindimo dokumentus per 30 dienų nuo teismo nutarties iškelti nemokumo bylą paskelbimo priežiūros institucijos interneto svetainėje dienos pateikia paskirtam nemokumo administratoriui. Nemokumo administratorius patikrina kreditoriaus reikalavimo teisės pagrindimo dokumentus ir ne vėliau kaip per 30 dienų nuo reikalavimų pateikimo termino pabaigos perduoda kreditorių reikalavimus tvirtinti teismui ir prideda savo nuomonę dėl kreditorių reikalavimų pagrįstumo (JANĮ 41 straipsnio 2 dalis).
67. Teismas ne vėliau kaip per 20 dienų nuo kreditorių reikalavimų gavimo dienos patvirtina kreditorių reikalavimus, kurie yra neginčijami (JANĮ 42 straipsnio 1, 2 dalys). JANĮ 42 straipsnio 3 dalyje reglamentuojama, kad teismas nemokumo administratoriaus, juridinio asmens, kreditoriaus, dėl kurio reikalavimo tvirtinimo yra kilęs ginčas, prašymu arba savo iniciatyva gali kreditoriaus reikalavimo tvirtinimo klausimą nagrinėti žodinio proceso tvarka.
68. Taigi, pagal galiojantį reguliavimą pasirinkimas, kokia tvarka (žodinio ar rašytinio proceso) nagrinėti klausimą dėl kreditorių reikalavimų tvirtinimo, yra priskirtas nemokumo bylą nagrinėjančiam teismui. Ši klausimą teismas turi spręsti, atsižvelgdamas į veiksnio nemokumo proceso tikslą (JANĮ 1 straipsnio 1 dalis), nemokumo proceso principus (JANĮ 3 straipsnis) bei kolektyvinį nemokumo proceso pobūdį, kuris suponuoja, kad nemokumo procese turi būti atsižvelgiama į visų kreditorių interesus kuo greičiau patenkinti savo reikalavimus.
69. Trečiasis asmuo UAB „8 stebukas“ kasaciniame skunde teigia, kad, pagal EŽTT formuojamą praktiką, žodinis bylos nagrinėjimas nėra būtinas tik jeigu bylos šalis aiškiai atsisako tokios savo teisės ir jeigu byloje nėra viešojo intereso; bylos nagrinėjimas neprivalo būti žodinis ir tuo atveju, kai yra tam tikrų išskirtinių aplinkybių, pavyzdžiui, kai nėra tiriamos faktinės aplinkybės arba teisės klausimai, kurie negalėtų būti tinkamai išspręsti remiantis vien rašytine bylos medžiaga ir rašytiniais šalių paaiškinimais; žodinio teismo posėdžio atsisakymas antroje ir trečiojoje instancijose gali būti pateisinamas, jeigu pirmosios instancijos teisme posėdis vyko žodinio nagrinėjimo forma. Jo teigimu, teismai nuo EŽTT praktikos nukrypo, nes byloje buvo viešasis interesas ir bylos dalyviai siekė žodinio nagrinėjimo; žodinis nagrinėjimas buvo būtinas liudytojams apklausti, sandorius patvirtinančių dokumentų originalams apžiūrėti ir abejonoms dėl potencialiai tariamų sandorių pašalinti, ir atsisakymas nagrinėti bylą žodžiu apeliacine tvarka nebuvo pateisinamas, nes byla pirmosios instancijos teisme, nepaisant viešojo intereso buvimo ir poreikio apklausti liudytojus, išnagrinėta raštu.
70. Atsakant į kasacinio skundo argumentus dėl teisės į žodinį bylos nagrinėjimą buvimo tvirtinant kreditorių reikalavimus aptartini bendrieji EŽTT praktikoje suformuluoti principai dėl teisės į žodinį procesą. Nagrinėjant bylą pirmos ir vienintelės instancijos teisme teisė į viešą bylos nagrinėjimą (Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – Konvencija) 6 straipsnio 1 dalis) apima teisę į žodinį bylos nagrinėjimą, išskyrus atvejus, kai esama išimtinų (išskirtinių) aplinkybių, pateisinančių tokio nagrinėjimo nebuvimą. Nagrinėjant bylą dviejose instancijose, paprastai bent vienoje instancijoje toks posėdis turi būti surengtas, jei tokių išimtinų aplinkybių nėra (EŽTT 2020 m. gegužės 28 d. sprendimas byloje *Evers prieš Vokietiją*, peticijos Nr. 17895/14, 94 punktas).
71. EŽTT yra pripažinęs tokias išimties aplinkybes (t. y. nurodęs, kad rašytinis bylos nagrinėjimas pateisinamas) bylose, kuriose nebuvo patikimumo klausimų ar ginčijamų faktų, dėl kurių reikėtų žodinio posėdžio, ir teismas gali teisingai ir pagrįstai išspręsti bylą, remdamasis byloje esančiais duomenimis, ir bylose, susijusiose su grynai teisinio ar labai techninio pobūdžio klausimais (EŽTT 2018 m. lapkričio 16 d. sprendimas byloje *Ramos Nunes De Carvalho E SA prieš Portugaliją (DK)*, peticijų Nr. 55391/13 57728/13 74041/13, 190 punktas).
72. EŽTT praktika atskleidžia, kad nacionalinis teismas turi pateikti atsisakymo surengti žodinį bylos nagrinėjimą motyvus (EŽTT 2018 m. kovo 13 d. sprendimas byloje *Mirovni Inštitut prieš Slovėniją*, Nr. 32303/13, 44 punktas; 2016 m. lapkričio 8 d. sprendimas byloje *Pönkä prieš Estiją*, Nr. 64160/11, 37–40 punktai).
73. Su supaprastintais procesais susijusiose bylose (pvz., dėl nedidelių sumų išieškojimo) EŽTT yra pažymėjęs, kad šie procesai palengvina teisės kreiptis į teismą įgyvendinimą ekonomiško ir operatyvumo požiūriu, atitinkamai Konvencijos valstybės narės gali nuspręsti, kad tokie procesai turi būti vykdomi rašytinio proceso tvarka, išskyrus atvejus, kai teismas mano, kad žodinis nagrinėjimas būtinas, arba kai šalis to prašo (tačiau teismas gali atmesti tokį prašymą). Tokie procesai turi atitikti teisingo bylos nagrinėjimo principus, užtikrinamus Konvencijos 6 straipsnio 1 dalimi, visų pirma priimančios sprendimus dėl žodinio bylos nagrinėjimo būtinumo, įrodymų rinkimo priemonių ir įrodymų rinkimo apimtį (EŽTT 2016 m. lapkričio 8 d. sprendimas byloje *Pönkä prieš Estiją*, Nr. 64160/11, 30 punktas).
74. Įstatymų leidėjas JANĮ įtvirtino EŽTT praktikoje aptartą principą, kad procesuose, kuriuose teisė į teisingą teismą turi būti užtikrinta ekonomiško ir operatyvumo požiūriu, jis gali vykti raštu, jei šalis išlaiko teisę prašyti žodinio proceso, o teismui suteikiama diskrecija tokį procesą pasirinkti. Užtikrinant nemokumo proceso principų įgyvendinimą, teismas, tvirtindamas kreditorių reikalavimus, turi teisę nuspręsti, ar tikslingas žodinis procesas tiek tuo atveju, kai žodinio proceso prašo nemokumo administratorius, juridinis asmuo ar kreditorius, dėl kurio reikalavimo tvirtinimo yra kilęs ginčas, tiek tada, kai nėra suinteresuotų asmenų prašymo.
75. Byloje nėra ginčo, kad trečiasis asmuo UAB „8 stebukas“ bylą nagrinėjant pirmosios instancijos teisme neteikė prašymo rengti žodinį bylos nagrinėjimą, bet kasaciniame skunde teigia, kad, bylos šalims aiškiai neatsisakius tokios savo teisės, atsižvelgiant į nemokumo bylą viešąjį interesą, teismas turėjo *ex officio* (pagal pareigas) surengti žodinį bylos nagrinėjimą. Su šiuo kasacinio skundo argumentu nesutiktina. JANĮ įtvirtina bylos šalių teisę į žodinį procesą įgyvendinimo tvarką, suinteresuotiems asmenims teikiant prašymą teismui, todėl tokio prašymo neteikimas prilyginamas žodinio proceso atsisakymui, ypač kai pirmosios instancijos teismas informavo šalis apie ketinimą klausimą dėl pareiškėjų reikalavimų tvirtinimo nagrinėti rašytinio proceso tvarka ir pasiūlė šalims pateikti dėl to nuomonę, tačiau trečiasis asmuo nepasinaudojo jam suteikta teise prašyti žodinio posėdžio (Vilniaus apygardos teismas 2022 m. lapkričio 21 d. nutartimi, kuria išskyrė pareiškėjų pareikštų reikalavimų tvirtinimo klausimą į atskirą bylą ir paskyrė jų nagrinėjimo posėdžio datą, informavo ginčo šalis, kad jos turi teisę, remdamasi CPK 235 straipsnio 6 dalimi, pareikšti prieštaravimus dėl bylos nagrinėjimo rašytinio proceso tvarka).
76. Nors UAB „8 stebukas“ kasaciniame skunde teisingai teigia, kad bylose kreditorių reikalavimų tvirtinimas nemokumo procese susijęs su viešoju interesu, nes bankroto procedūros metu turi būti užtikrinti visų nemokios įmonės kreditorių interesai, vien tokio intereso buvimas nesuponuoja teismo pareigos rengti žodinį posėdį kreditorių reikalavimams tvirtinti. Teisėjų kolegija pažymi, kad JANĮ bendroji rašytinio proceso tvirtinant kreditorių reikalavimus taisyklė tinkamai užtikrina trečiojo asmens minėtą viešąjį interesą ir įtvirtina teismo pareigos savo iniciatyva rengti žodinį bylos nagrinėjimą.

77. Apibendrinama teisėjų kolegija nusprendžia, kad teisė į teisingą klausimą dėl pareiškėjų pareikštų reikalavimų pagrįstumo nagrinėjimą pirmosios instancijos teisme nebuvo pažeista. Kaip minėta, JANĮ 42 straipsnio 3 dalyje nustatyta teismo teisė nagrinėti klausimą dėl kreditorių reikalavimų patvirtinimo žodiniame procese kiekvienu atveju turi būti sprendžiama individualiai, pagal konkrečias bylos aplinkybes, o šios bylos aplinkybės nesuponavo teismo pareigos rengti žodinį procesą.
78. Nagrinėjamu atveju pirmosios instancijos teismas, nagrinėdamas bylą dėl pareiškėjų pareikštų reikalavimų patvirtinimo rašytinio proceso tvarka, tinkamai taikė JANĮ 42 straipsnio 3 dalį ir sudarė galimybes trečiajam asmeniui UAB „8 stebukas“ pateikti savo poziciją dėl pareiškėjų pareikštų reikalavimų pagrįstumo.
79. Trečiasis asmuo UAB „8 stebukas“ taip pat nurodo, kad atsisakymas nagrinėti bylą žodžiu apeliacine tvarka nebuvo pateisinamas, nes byla pirmosios instancijos teisme, nepaisant viešojo intereso buvimo ir poreikio apklausti liudytojus, išnagrinėta raštu. Taip pat teigia, kad apeliacinės instancijos teismas pažeidė proceso teisės normas, reglamentuojančias naujų įrodymų apeliacinės instancijos teisme priėmimą.
80. Nustatyta, kad UAB „8 Stebuklas“ apeliaciniame procese prašė bylą nagrinėti žodinio proceso tvarka. Nurodė, kad žodinio proceso reikalingumą nagrinėjamoje byloje lemia būtinumas apklausti liudytoją, nes pirmosios instancijos teismas, tvirtindamas ginčijamus pareiškėjų reikalavimus dėl bendros 5 385 391,25 Eur sumos, kai keičiasi BUAB „Finiers“ kreditorių reikalavimų proporcija, bylą nagrinėjo rašytinio proceso tvarka, taip pažeisdamas objektyvaus ir visapusiško įrodymų vertinimo taisykles.
81. Kaip jau minėta, EŽTT praktikoje aptarta, kad tam tikrais atvejais byla visose instancijose gali būti nagrinėjama rašytinio proceso būdu, todėl vien ta aplinkybė, kad pirmojoje instancijoje nebuvo žodinio proceso, savaime nereiškia, kad apeliacinis procesas turi vykti žodinio proceso tvarka.
82. Todėl šiuo konkrečiu atveju vertintina, ar buvo specialios CPK 336 straipsnio 1 dalyje nustatytos sąlygos dėl žodinio proceso apeliacinės instancijos teisme nagrinėjimo. Minėtame straipsnyje nustatyta, kad apeliacinės instancijos teismas atskirąjį skundą nagrinėja rašytinio proceso tvarka, išskyrus atvejus, kai šį skundą nagrinėjantis teismas pripažįsta, kad būtinas žodinis nagrinėjimas. Dalyvaujantys byloje asmenys apeliaciniame skunde, atsiliepime į apeliacinį skundą arba pareiškime dėl prisidėjimo prie apeliacinio skundo gali pateikti motyvuotą prašymą nagrinėti bylą žodinio proceso tvarka, tačiau šis prašymas teismui nėra privalomas. Bylos nagrinėjimą žodinio proceso tvarka lemia tokio proceso būtinybės konstatavimas, o išimtinė teisė ją konstatuoti skirta teismui. Byloje dalyvaujančių asmenų prašymas nagrinėti bylą žodinio proceso tvarka pats savaime nesuponuoja žodinio proceso būtinumo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. lapkričio 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-539/2013).
83. Apeliacinės instancijos teismas vertino, kad žodinis nagrinėjimas apeliacinėje instancijoje nėra būtinas, nes prašymu nebuvo pagrįsta, kaip bylos nagrinėjimas žodinio proceso tvarka padėtų objektyviau įvertinti skundžiamo teismo sprendimo teisėtumą ir pagrįstumą. Sutiktina su apeliacinės instancijos teismu, kad vien kreditoriaus reikalavimo dydis (net jei dėl jo patvirtinimo ir pasikeičia kreditorių reikalavimų proporcija) negali būti pripažįstamas išimtinė aplinkybė bylos nagrinėjimą skirti žodinio proceso tvarka. Trečiasis asmuo UAB „8 Stebuklas“ galėjo išsamiai išdėstyti savo poziciją raštu bylą nagrinėjant pirmosios instancijos teisme, nes teikė atsiliepimą į pareiškėjų prašymus dėl kreditorių reikalavimų patvirtinimo. Be to, trečiasis asmuo pateikė atskirąjį skundą dėl pirmosios instancijos teismo priimtų nutarčių, rašytinius paaiškinimus, papildomus įrodymus bylą nagrinėjant apeliacinės instancijos teisme ir šį pakako teismo vidiniam įsitikinimui rašytiniame procese susiformuoti. Nenustačius CPK 336 straipsnio 1 dalyje įtvirtintų sąlygų, sprendžina, kad apeliacinės instancijos teismas pagrįstai atskirąjį skundą išnagrinėjo rašytinio proceso tvarka.

Dėl naujų įrodymų (ne)priėmimo apeliacinės instancijos teisme

84. Apeliacinės instancijos teismas taip pat nustatė, kad trečiasis asmuo UAB „8 Stebuklas“ pateikė prašymą dėl naujų įrodymų priėmimo, kuriame prašė priimti šiuos įrodymus: 2023 m. sausio 24 d. UAB „8 Stebuklas“ paklausimą N. R.; 2023 m. sausio 26 d. BUAB „Finiers“ buvusios vadovės N. R. atsakymą; 2023 m. sausio 24 d. UAB „8 Stebuklas“ pareiškimą dėl ikiteisminio tyrimo pradėjimo; 2023 m. sausio 24 d. UAB „8 Stebuklas“ paklausimą UAB „ideArt“; 2023 m. sausio 26 d. UAB „ideArt“ paaiškinimą; 2023 m. sausio 27 d. UAB „Centro kubas – Nekilnojamas turtas“ išvadą; BUAB „Finiers“ nekilnojamojo turto sąrašą ir siūlomo pardavimo kainą; Vilniaus apygardos teismo 2023 m. sausio 25 d. nutarties civilinėje byloje Nr. eB2-774-794/2023; Vilniaus apygardos teismo 2023 m. sausio 19 d. nutarties civilinėje byloje Nr. B2-1-794/2023 ir Vilniaus apygardos teismo 2023 m. sausio 30 d. nutarties civilinėje byloje Nr. B2-1-794/2023 kopijas.
85. CPK 314 straipsnis nustato, kad apeliacinės instancijos teismas atsisako priimti naujus įrodymus, kurie galėjo būti pateikti pirmosios instancijos teisme, išskyrus atvejus, kai pirmosios instancijos teismas nepagrįstai atsisakė juos priimti ar kai šių įrodymų pateikimo būtinybė iškilo vėliau.
86. Taikydamas CPK 314 straipsnyje nustatytas išimtis ir sprenddamas dėl naujai pateikiamų įrodymų priėmimo apeliacinės instancijos teisme patikrina: ar buvo objektyvi galimybė pateikti juos bylą nagrinėjant pirmosios instancijos teisme; ar vėlesnis įrodymo pateikimas neužvilkins bylos nagrinėjimo; ar naujai prašomas priimti įrodymas (-ai) turės įtakos sprendžiant šalių ginčą; ar šalis nepiktinaudžiauja įrodymo vėlesnio pateikimo teise (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. birželio 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-237-684/2019, 33 punktas).
87. Apeliacinės instancijos teismas atsisakė priimti 2023 m. sausio 24 d. UAB „8 Stebuklas“ paklausimą N. R. ir 2023 m. sausio 26 d. BUAB „Finiers“ buvusios vadovės N. R. atsakymo kopijas ir bylą, nurodydamas, kad juose pateikta N. R. subjektyvi nuomonė apie pareiškėjų kreditorių reikalavimus, jai pačiai pasirašius pirminius buhalterinius apskaitos dokumentus, negali būti vertinama kaip pakankamas pagrindas abejoti pareiškėjų reikalavimais, kurie yra pagrįsti byloje pateiktais rašytiniais įrodymais. 2023 m. sausio 24 d. UAB „8 Stebuklas“ pareiškimo dėl ikiteisminio tyrimo pradėjimo kopija nebuvo priimta, nes neatitiko įrodymų sąsajumo kriterijaus (CPK 180 straipsnis). Teisėjų kolegija taip pat nusprendė, kad UAB „8 Stebuklas“ paklausimas UAB „ideArt“ ir 2023 m. sausio 26 d. UAB „ideArt“ paaiškinimas byloje yra pertekliniai dokumentai, todėl nepriimtini. 2023 m. sausio 27 d. UAB „Centro kubas – Nekilnojamas turtas“ turto vertinimo išvada nebuvo priimta, nes buvo pateikta ne laiku ir jos priėmimas užvilktų bylos nagrinėjimą. UAB „8 Stebuklas“ teikti teismų procesiniai sprendimai apeliacinės instancijos teisme nebuvo priimti, nes tai nėra įrodinėjimo priemonės (CPK 177 straipsnio 2 dalis), todėl jų priėmimo klausimas apskritai negali būti sprendžiamas. Kitose bylose priimami teismų procesiniai dokumentai yra priėmiami visiems teismams, o juose nustatytais faktais teismai gali vadovautis ir be atskiro šalių prašymo (CPK 179 straipsnio 3 dalis).
88. Atitinkamai nepagrįstais laikytini ir UAB „8 Stebuklas“ kasacinio skundo argumentai dėl atsisakymo apklausti N. R. Apeliacinės instancijos teismas pagrįstai nurodė, kad nėra būtinybės apklausti liudytoją N. R., nes yra pakankamai rašytinių įrodymų, kurių pagrindu apeliacinės instancijos teismas gali įvertinti pirmosios instancijos teismo procesinio sprendimo pagrįstumą ir teisėtumą. Be to, prašymas apklausti liudytoją nebuvo pateiktas bylą nagrinėjant pirmosios instancijos teisme. Taip pat apeliacinės instancijos teismas nustatė, kad BUAB „Finiers“ bankrotas pripažintas tyčiniu (Lietuvos apeliacinio teismo 2022 m. lapkričio 24 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. e2-1167-910/2022 Vilniaus apygardos teismo 2022 m. spalio 10 d. nutartis palikta nepakeista). Teismų sprendimuose, kuriais išspręstas klausimas dėl tyčinio šios įmonės bankroto, buvo konstatuoti sąmoningi ir tyčiniai N. R. veiksmai privedant įmonę prie bankroto, neperduodant dokumentų nemokumo administratoriui, dar ir todėl teismas vertino, kad ji negali būti apklausama šioje byloje kaip liudytoja dėl pareiškėjų reikalavimų pagrįstumo.
89. Teisėjų kolegija, įvertinusi apeliacinės instancijos teismo nutarties motyvus dėl atsisakymo priimti pateiktus naujus UAB „8 Stebuklas“

įrodymus, nusprendžia, kad toks atsisakymas yra tinkamai ir pagrįstai motyvuotas, nes dokumentai neatitiko įrodymų leistinumo ir sąsąjumo kriterijų (CPK 180 straipsnis) ir atitinka CPK 314 straipsnio sąlygas. Apeliacinės instancijos teismas išsamiai pagrindė, kodėl atsisako priimti pateiktus naujus įrodymus, jų ryšį su nagrinėjama byla ir pobūdį.

90. Atsižvelgdama į tai, teisėjų kolegija atmets trečiojo asmens UAB „8 stebukas“ kasaciniame skunde nurodytus argumentus dėl netinkamo CPK 314 straipsnio taikymo kaip nepagrįstus.

Dėl dokumentų originalų išreikalavimo

91. Trečiasis asmuo UAB „8 stebukas“ kasaciniame skunde taip pat teigia, kad atsisakydami išreikalauti dokumentų originalus bylą nagrinėję teismai netinkamai taikė ir aiškino proceso teisės normas, reglamentuojančias įrodinėjimą civiliniame procese.
92. Pirmosios instancijos teismas nutartyje nurodė, kad nors suinteresuotas asmuo UAB „Nikosparta“, teismui nusprendus tirti „UAB „Kardos“ reikalavimą, prašo išreikalauti iš UAB „Kardos“ papildomus įrodymus, tokio prašymo tenkinimas būtų perteklinis byloje. Teismo vertinimu, byloje pakanka įrodymų UAB „Kardos“ reikalavimui pagrįsti. Taip pat teismas atmetė prašymą kreiptis į Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybą prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos su prašymu pateikti informaciją dėl UAB „Šorita“ reikalavimo pagrįstumo, nes tokio prašymo tenkinimas taip pat būtų perteklinis byloje ir byloje pakanka įrodymų pareiškėjos UAB „Šorita“ prašymui tenkinti.
93. Byloje nustatyta, kad nei su atskiruoju skundu, nei pirmosios instancijos teismui UAB „8 Stebuklas“ nepateikė nė vieno rašytinio įrodymo, kuris būtų pakankamas pagrindas suabejoti pareiškėjų UAB „Linsana“, UAB „NT paslaugos“, UAB „Šorita“, UAB „Kardos“ ir UAB „Emilė“ finansinių reikalavimų pagrįstumu.
94. Remiantis CPK 185 straipsnio 1 dalimi, teismas įvertina byloje esančius įrodymus pagal vidinį savo įsitikinimą, pagrįstą visapusišku ir objektyviu aplinkybių, kurios buvo įrodinėjamos proceso metu, išnagrinėjimu, vadovaudamasis įstatymais. Šiuo atveju teismai išsamiai įvertino byloje esančius įrodymus, išnagrinėjo prašymus išreikalauti papildomus duomenis ir jų poreikį. Atitinkamai nėra pagrindo spręsti, kad teismai netinkamai taikė CPK 184 straipsnio 1 dalį, nes bylą nagrinėję teismai įvertino byloje surinktų įrodymų patikimumą, teisėtumą.
95. Sutiktina su teismų išvada, kad UAB „8 Stebuklas“ išsakyti teiginiai, jog tol, kol nėra pateikti į bylą finansinius reikalavimus pagrindžiančių dokumentų originalai, tolimesnis bylos nagrinėjimas iš esmės negalimas, nes šiuo atveju yra būtina įsitikinti rašytinių įrodymų tikrumu, yra tik prielaidos, nesudarančios pagrindo tenkinti jos prašymą dėl įrodymų išreikalavimo.
96. Atsižvelgdama į tai, teisėjų kolegija atmets UAB „8 stebukas“ kasacinio skundo argumentus dėl dokumentų originalų neišreikalavimo ir galimo įrodymų klastojimo kaip nepagrįstus.

Dėl CPK 202 straipsnio taikymo

97. Trečiasis asmuo UAB „8 stebukas“ kasaciniame skunde teigia, kad teismai pažeidė proceso teisės normas, reglamentuojančias įrodymų vertinimą, nukrypo nuo kasacinio teismo praktikos, nes nepagrįstai nusprendė, jog pareiškėjos įrodė savo, kaip kreditorių, reikalavimus, ir tokias išvadas padarė remdamiesi tik dokumentų kopijomis, kuriose nurodomų aplinkybių nepatvirtina jokie kiti bylos dokumentai (CPK 202 straipsnis).
98. CPK 202 straipsnyje nustatyta, kad jeigu teismui pateiktuose rašytiniuose įrodymuose yra taisyčių ar kitų išorinių trūkumų, taip pat jeigu pateikiamos tik rašytinių įrodymų kopijos dėl to, kad jų originalai nėra išlikę, apie šių įrodymų įrodomąją galią sprendžia bylą nagrinėjantis teismas.
99. Kasacinio teismo praktikoje nurodoma, kad, pateikus tik dokumento kopiją ir nesant originalo, įrodinėjimas dėl dokumento kopijos įrodomosios reikšmės vyksta ne pagal CPK 184 straipsnio, o pagal CPK 202 straipsnio taisykles. Tokiu atveju apie dokumento kopijos įrodomąją galią sprendžia bylą nagrinėjantis teismas. Dokumento kopijos įrodomosios reikšmės nustatymas priskirtas teismo vidiniam įsitikinimui (CPK 185 straipsnio 1 dalis, 202 straipsnis); jis įgyvendinamas teismui įvertinus, ar, be kopijos, yra kitų dokumento sudarymą ir turinį patvirtinančių pakankamų įrodymų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2023 m. birželio 21 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-200-1075/2023, 80 punktas).
100. CPK 202 straipsnyje nustatyta taisyklė suteikia teisę teismams spręsti dėl dokumentų kopijų įrodomosios vertės iš anksto jos neapribodama, todėl teismai turi šią teisę įgyvendinti pagal savo vidinį įsitikinimą, pagrįstą visapusišku ir objektyviu aplinkybių, kurios buvo įrodinėjamos proceso metu, išnagrinėjimu, vadovaudamiesi įstatymais (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. rugsėjo 6 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-395/2012).
101. Kai nėra dokumento originalo, o tik kopija, teismas sprendžia, ar kopiją pripažinti įrodymu, ir vertina jos įrodomąją reikšmę nustatydamas bylos faktines aplinkybes. Kai dokumento originalas neišlikęs, jo kopija teismo gali būti pripažįstama įrodymu, atsižvelgiant į tai, kaip šioje kopijoje esantys duomenys dera ir ar neprieštaruoja kitoms bylos aplinkybėms bei kitiems įrodymų duomenims, ar kiti bylos įrodymai nepaneigia kopijoje išdėstytų duomenų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. gegužės 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-303/2013).
102. Trečiasis asmuo UAB „8 Stebuklas“ teikė prašymą išreikalauti iš pareiškėjų UAB „Linsana“, UAB „NT paslaugos“, UAB „Šorita“, UAB „Kardos“ ir UAB „Emilė“ dokumentų, kuriais grindžiami finansiniai reikalavimai, originalus, tačiau teismai atsisakė šį prašymą tenkinti.
103. Kaip minėta, nei su atskiruoju skundu, nei pirmosios instancijos teismui kreditorė UAB „8 Stebuklas“ nepateikė nė vieno rašytinio įrodymo, kuris būtų pakankamas pagrindas suabejoti pareiškėjų UAB „Linsana“, UAB „NT paslaugos“, UAB „Šorita“, UAB „Kardos“ ir UAB „Emilė“ finansinių reikalavimų pagrįstumu.
104. Spręstina, kad UAB „8 Stebuklas“ prašyme nurodyta abejonė kopijų patikimumu, kurios turinį sudarė tai, jog N. R. neturi jokios informacijos apie UAB „Linsana“, UAB „NT paslaugos“, UAB „Šorita“, UAB „Kardos“ ir UAB „EMILĖ“ kreditorių reikalavimų pagrįstumą, teismui pagrįstai nesukėlė abejonių pareiškėjų pateiktų į bylą įrodymų patikimumu, nes, viena vertus, pateikti dokumentai yra patvirtinti BUAB „Finien“ vadovų, taip pat ir pačios N. R., parašais, kita vertus, būtent atsakovės BUAB „Finien“ vadovai (ir N. R.) yra atsakingi už susiklosčiusią situaciją, kad BUAB „Finien“ neturi dokumentų originalų, nes nemokumo administratorei nebuvo perduoti BUAB „Finien“ buhalterinės apskaitos dokumentai.
105. Apibendrindama teisėjų kolegija nusprendžia, kad šioje byloje nėra teisinio pagrindo pripažinti, jog teismai pažeidė įrodinėjimo bei įrodymų vertinimo taisykles. Trečiasis asmuo UAB „8 stebukas“ kasaciniame skunde nesutikdama su bylą nagrinėjusių teismų išvadomis sprendžiant dėl byloje pateiktų įrodymų vertinimo, pateikia savo nuomonę dėl jų turinio, tačiau nepagrindžia teiginių, jog teismai, atlikdami įrodymų

vertinimą, būtų pažeidę teisės normas ar netinkamai jas taikę. Todėl teisėjų kolegija atmeta kasacinio skundo argumentus dėl netinkamo CPK 202 straipsnio taikymo kaip nepagrįstus.

Dėl kreditorių reikalavimų pagrįstumo vertinimo

106. Treieji asmenys UAB „8 stebukas“ ir UAB „Nikosparta“ kasaciniuose skunduose nesutinka su šioje byloje patvirtintais BUAB „Finienis“ kreditorių reikalavimais ir jų pagrįstumo vertinimu. Teisėjų kolegija pasisako dėl kiekvieno iš trečiųjų asmenų ginčijamų kreditorių reikalavimų pagrįstumo vertinimo atskirai.

Dėl UAB „Sorita“ reikalavimo pagrįstumo

107. Trečiasis asmuo UAB „8 stebukas“ kasaciniame skunde teigia, kad tvirtindami UAB „Sorita“ reikalavimą, teismai pažeidė CPK 18 straipsnį ir 279 straipsnio 4 dalį, nes iš naujo sprendė klausimą dėl UAB „Sorita“ atsiskaitymo pagal nekilnojamojo turto perleidimo sandorius, nors šis klausimas jau išnagrinėtas Vilniaus apygardos teismo 2021 m. gruodžio 28 d. sprendimu civilinėje byloje Nr. e2-1171-855/2021 sprendžiant restitucijos taikymo klausimą.
108. Trečiasis asmuo UAB „Nikosparta“ kasaciniame skunde teigia, kad UAB „Sorita“ reikalavimas atsakovei dėl restitucijos yra išspręstas įsiteisėjusiu sprendimu, kuriuo patenkintas atsakovės ieškinys dėl sandorių pripažinimo negaliojančiais. Šis argumentas grindžiamas tuo, kad Vilniaus apygardos teismas 2021 m. gruodžio 28 d. sprendimu civilinėje byloje Nr. e2-1171-855/2021 pripažino, jog BUAB „Finienis“ privalo UAB „Sorita“ naudai grąžinti 83 365 Eur sumą, ir atsakė priteisti 2 161 835,50 Eur restitucijos sumą.
109. Taigi trečiųjų asmenų keliami argumentai dėl UAB „Sorita“ reikalavimo yra iš esmės susiję su tuo, kad klausimas dėl šios kreditorės reikalavimo jau buvo išspręstas įsiteisėjusiu sprendimu ir BUAB „Finienis“ bankroto byloje toks reikalavimas nebegalėjo būti peržiūrėtas.
110. Byloje nustatyta, kad UAB „Sorita“ 2 161 835,50 Eur dydžio finansinis reikalavimas yra grindžiamas: 1) 2012 m. kovo 14 d. preliminarįja pirkimo–pardavimo sutartimi; 2) kasos pajamų orderio kvitais; 3) 2014 m. spalio 22 d. reikalavimo perleidimo sutartimi; 4) 2016 m. sausio 18 d. reikalavimo teisių perleidimo sutartimi; 5) 2021 m. gruodžio 28 d. Vilniaus apygardos teismo sprendimu civilinėje byloje Nr. e2-1171-855/2021; 6) 2022 m. balandžio 19 d. Lietuvos apeliacinio teismo nutartimi civilinėje byloje Nr. e2A-603-553/2022.
111. Pirmosios instancijos teismas nustatė, kad Vilniaus apygardos teismas 2021 m. gruodžio 28 d. sprendimu civilinėje byloje Nr. e2-1171-855/2021 pripažino negaliojančiomis UAB „Finienis“ ir UAB „Sorita“ sudarytas nekilnojamojo turto pirkimo–pardavimo sutartis ir priteisė iš BUAB „Finienis“ UAB „Sorita“ naudai 83 365 Eur. Šį sprendimą paliko nepakeistą Lietuvos apeliacinis teismas 2022 m. balandžio 19 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. e2A-603-553/2022. Likusi 2 161 835,50 Eur suma UAB „Sorita“ naudai nebuvo priteista, teismui nurodžius, kad pirmosios instancijos teismui trūkstą rašytinių įrodymų, jog UAB „Sorita“ sumokėjo minėtą sumą BUAB „Finienis“. Nors UAB „Sorita“ visos sumos sumokėjimą patvirtinančius dokumentus pateikė apeliacinės instancijos teismui, nauji rašytiniai įrodymai buvo nepriimti, apeliacinės instancijos teismui pasisakius, kad atsakovė UAB „Sorita“ naujus įrodymus pateikė pavėluotai, todėl nėra procesinio pagrindo jų pridėti prie bylos (Lietuvos apeliacinio teismo 2022 m. balandžio mėn. 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-603-553/2022). Taigi, Vilniaus apygardos teisme nagrinėtoje civilinėje byloje Nr. e2-1171-855/2021 nebuvo spręsta dėl likusių atsiskaitymų, kuriais buvo įvykdyti UAB „Sorita“ įsipareigojimai.
112. Taip pat pirmosios instancijos teismas nurodė, kad UAB „Sorita“ pateikti pirminiai buhalteriniai dokumentai, rodantys UAB „Sorita“ atsiskaitymą, anksčiau nebuvo nagrinėjami nei pirmosios, nei apeliacinės instancijos teisme (apeliacinės instancijos teisme buvo atsakyta juos priimti kaip pateiktus pavėluotai). Taigi civilinėje byloje Nr. e2-1171-855/2021 ir civilinėje byloje Nr. e2A-603-553/2022 nebuvo padarytos jokios išvados pagal šiuos buhalterinius dokumentus dėl UAB „Sorita“ atsiskaitymo ar neatsiskaitymo su BUAB „Finienis“ ir šių pirminių buhalterinių dokumentų pagrindu nebuvo nustatyti jokie prejudiciniai faktai, reikšmingi šiai bylai, sprendžiant UAB „Sorita“ finansinio reikalavimo patvirtinimo klausimą, apie UAB „Sorita“ atsiskaitymą ar neatsiskaitymą su BUAB „Finienis“.
113. Apeliacinės instancijos teismas pritarė pirmosios instancijos teismo motyvams, kad Vilniaus apygardos teisme nagrinėtoje civilinėje byloje Nr. e2-1171-855/2021 nebuvo vertinami UAB „Sorita“ visos sumos sumokėjimą patvirtinantys dokumentai. Teismas vertino, kad, UAB „Sorita“ pateikus naujus įrodymus dėl visiško atsiskaitymo su BUAB „Finienis“, laikytina, jog tai atitinka naują finansinį reikalavimą, kuris, teismui perdavus jį patvirtinančius dokumentus, nagrinėjamas kaip ieškinys, o teismas sprendžia, ar reikalavimas yra visiškai ar iš dalies pagrįstas, ir jį visiškai ar iš dalies patvirtina arba atsako tvirtinti. Lietuvos apeliacinis teismas civilinėje byloje Nr. e2A-603-553/2022 UAB „Sorita“ pateiktus įrodymus atsakė priimti dėl procesinės priežasties – jų nepateikimo į bylą laiku, jie teisme nebuvo vertinami, nebuvo sprendžiama dėl jų įrodomosios galios ir pan.
114. Teisėjų kolegija, įvertinusi teismų nustatytas aplinkybes, nusprendžia, kad bylą nagrinėję teismai neteisingai taikė teismo sprendimo privalomumo principą.
115. Kasacinio teismo praktika dėl kreditorių reikalavimų tvirtinimo klausimo pagal jų apibrėžtumo lygį ir įgyvendinimo etapą yra suformuota. Pirmą, tai kreditorių reikalavimai, kurių pagrįstumas jau patvirtintas įsiteisėjusiu teismo sprendimu arba įsigaliojusiu viešojo administravimo subjekto (mokesčių administravimo institucijos, socialinio draudimo institucijos ir kt.) administraciniu aktu. Tokiu atveju bankroto bylą nagrinėjančiam teismui perduodamas įsiteisėjęs teismo sprendimas arba įsigaliojęs viešojo administravimo subjekto administracinis aktas ar vykdomasis raštas, kurio pagrindu atliekamas išieškojimas iš skolininko. Antra, tai kreditorių reikalavimai, kurie pareikšti savarankiškose civilinėse bylose, kuriose teismų sprendimai nėra priimti iki skolininkui iškeliant bankroto bylą. Tokiu atveju bankroto bylą nagrinėjančiam teismui perduodama civilinė byla, kurioje skolininkui pareikšti turinio pobūdžio reikalavimai. Trečia, tai nauji kreditorių reikalavimai, kurie nebuvo pareikšti iki bankroto bylos iškelimo skolininkui dienos. Tokiu atveju teismui perduodamas kreditoriaus reikalavimas bei jį patvirtinantys dokumentai, o teismas sprendžia, ar reikalavimas yra visiškai ar iš dalies pagrįstas, ir jį visiškai ar iš dalies patvirtina arba atsako tvirtinti. Pastaruoju atveju kreditoriaus pareikštas reikalavimas pagal savo teisinę prigimtį atitinka ieškinį, kuris, jei skolininkui nebūtų iškelta bankroto byla, būtų pareiškiamas ir nagrinėjamas savarankiškoje civilinėje byloje (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. balandžio 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-96-823/2021, 48 punktas).
116. Taigi, nors JANĮ įtvirtintas teisinio reguliavimo modelis grindžiamas bylų akumuliacinio principu (lot. *vis attractiva concursus*), kurio esmė yra ta, kad visų kreditorių reikalavimai yra tvirtinami bankroto bylą nagrinėjančio teismo, ginčas dėl kreditorių reikalavimo pagrįstumo bankroto bylą nagrinėjančiame teisme gali būti nagrinėjamas tik dėl antrosios ir trečiosios grupės kreditorių reikalavimų, t. y. dėl tų kreditorių reikalavimų, kurių pagrįstumas dar nėra patvirtintas įsiteisėjusiu teismo procesiniu sprendimu. Pakartotinis kreditorių reikalavimų, jau patvirtintų įsiteisėjusiu teismo sprendimu, pagrįstumo tikrinimas bankroto bylą nagrinėjančio teismo nėra ir negali būti atliekamas, nes tai pažeistų įsiteisėjusio teismo sprendimo visuotinio privalomumo principą ir paneigtų ankstesnio įsiteisėjusio teismo sprendimo *res judicata* galą.
117. Teisėjų kolegijos vertinimu, bylą nagrinėję teismai nenustatė, kokių teisiniu pagrindu kilo UAB „Sorita“ 2 161 835,50 Eur reikalavimas ir nevertino, koks šio reikalavimo santykis su Vilniaus apygardos teismo 2021 m. gruodžio 28 d. sprendimu civilinėje byloje Nr. e2-1171-

855/2021 taikyta restitucija. Teismai vertino UAB „Sorita“ pateiktus naujus įrodymus, tačiau nespėdė esminio klausimo, kurį tretieji asmenys ir kelia kasacinuose skunduose, t. y. iš kokių teisinių santykių kyla UAB „Sorita“ pareikštas reikalavimas ir ar jis nėra tapatus jau civilinėje byloje Nr. e2-1171-855/2021 išnagrinėtiems reikalavimams ir teismo sprendimo dėl šių aplinkybių vertinimo pasekmėms. Tai leidžia teigti, kad tvirtinant UAB „Sorita“ pareikštą reikalavinį buvo pažeistas CPK 18 straipsnis, 279 straipsnio 4 dalis.

118. Teisėjų kolegija padaro išvadą, kad bylą nagrinėję teismai neteisingai išsprendė klausimą dėl UAB „Sorita“ reikalavimo, nes pažeidė teismo sprendimo privalomumo principą ir neišsprendė, kokią įtaką UAB „Sorita“ pareikštam reikalavimui turėjo civilinėje byloje Nr. e2-1171-855/2021 priimtas sprendimas. Todėl ši pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų skundžiamos nutarties dalis dėl UAB „Sorita“ reikalavimo dalyje naikinama ir šis klausimas grąžinamas pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo. Nustačius, kad UAB „Sorita“ pareikštas reikalavimas BUAB „Finienis“ bankroto byloje yra tapatus jau išnagrinėtam civilinėje byloje Nr. e2-1171-855/2021, turėtų būti taikomos įsiteisėjusio teismo sprendimo sukeliamos pasekmės, nustatytos CPK 18 straipsnyje, 279 straipsnio 4 dalyje. Taip pat teismai, įvertinę šį klausimą, turėtų papildomai įvertinti UAB „Sorita“ pateiktus naujus dokumentus, kurių pagrindu prašoma patvirtinti kreditoriaus reikalavinį, ar jie pagrindžia kitą, nei jau išnagrinėtoje civilinėje byloje Nr. e2-1171-855/2021 nustatytasis, reikalavimo atsiradimo teisinį pagrindą.

Dėl UAB „NT paslaugos“ ir UAB „Emilė“ reikalavimų pareiškimo termino

119. Trečiasis asmuo UAB „8 stebukas“ kasaciniame skunde teigia, kad pareiškėjos UAB „NT paslaugos“ ir UAB „Emilė“ įstatyme nustatytą terminu nesikreipė į BUAB „Finienis“ nemokumo administratorių su reikalavimais, atsiradusiais iki BUAB „Finienis“ bankroto bylos iškėlimo, reikalavimus pareiškė praleidusios terminą daugiau kaip ketverius metus.
120. Pirmosios instancijos teismas patvirtino UAB „Emilė“ trečios eilės 217 480,75 Eur dydžio reikalavinį ir UAB „NT paslaugos“ 426 175 Eur trečios eilės dydžio kreditoriaus reikalavinį BUAB „Finienis“ bankroto byloje.
121. Bylą nagrinėję teismai nustatė, kad šie kreditorių reikalavimai yra pateikti nepraleidus įstatyme nustatytų terminų. Pirmosios instancijos teismas, sprenddamas dėl UAB „NT paslaugos“ reikalavimo, nurodė, kad BUAB „Finienis“ 2012 m. spalio 31 d. garantiniu raštu aiškiai įsipareigojo, jog tuo atveju, jei UAB „Construction Ace“ nesugebės grąžinti paskolos KU „Vilniaus taupomoji kasa“ ir, iš varžytynių pardavus UAB „Finienis“ įkeistą turtą, esantį (*duomenys neskelbtini*), ne visa UAB „Construction Ace“ skola KU „Vilniaus taupomoji kasa“ pagal paskolos sutartį bus padengta, UAB „Finienis“ įsipareigoja padengti visą UAB „Construction Ace“ skolos likutį KU „Vilniaus taupomoji kasa“, kad nebūtų pradėtas išieškojimas iš anksčiau nurodyto už UAB „Construction Ace“ prievolės KU „Vilniaus taupomoji kasa“ įkeisto UAB „Emilė“ ir UAB „Nekilnojamojo turto valdymas“ turto. Nei BUAB „Construction Ace“, nei UAB „Finienis“ negrąžino paskolos BKU „Vilniaus taupomoji kasa“. Paskola grąžinta, palūkanos ir delspinigiai buvo visiškai sumokėti priverstinai realizavus kreditorės ir UAB „Emilė“ svetimo daikto hipoteka įkeistą turtą.
122. Pirmosios instancijos teismas, sprenddamas dėl UAB „Emilė“ reikalavimo nurodė, kad jis BUAB „Finienis“ bankroto byloje buvo pateiktas 2022 m. balandžio 25 d., todėl nėra praleistas ĮBĮ 10 straipsnio 4 dalyje 5 punkte nustatytas finansinio reikalavimo pateikimo terminas.
123. Apeliacinės instancijos teismas, vertindamas pirmosios instancijos argumentus dėl šio reikalavimo pareiškimo termino, nurodė, kad teismo motyvai, jog tik nuo Vilniaus apygardos teismo 2022 m. balandžio 21 d. nutarties civilinėje byloje Nr. B2-118-866/2023 priėmimo pareiškėja UAB „NT paslaugos“ sužinojo, jog UAB „Construction Ace“ nebeturi jokio turto ir vienintelė galimybė įgyvendinti regresą teisę bei padengti patirtą žalą yra nukreipti reikalavinį pagal Raštą į BUAB „Finienis“, laikytini teisiskai pagrįstais.
124. BUAB „Finienis“ bankroto byla pradėta dar iki JANĮ įsigaliojimo, todėl finansiniai reikalavimai teikiami ir tvirtinami pagal ĮBĮ nuostatas. ĮBĮ 10 straipsnio 4 dalies 5 punktas nustatė 45 dienų terminą nuo nutarties iškelti bankroto bylą įsiteisėjimo dienos, per kurį kreditoriai turi teisę pareikšti finansinius reikalavimus, atsiradusius iki bankroto bylos iškėlimo. UAB „NT paslaugos“ nuo Vilniaus apygardos teismo 2022 m. balandžio 21 d. nutarties civilinėje byloje Nr. B2-241-866/2022, kuria patvirtintas kreditorės reikalavimas BUAB „Construction Ace“ bankroto byloje, laikytina žinančia aplinkybė, kad BUAB „Construction Ace“ nebeturi jokio turto ir vienintelė galimybė įgyvendinti regresą teisę bei padengti patirtą žalą yra nukreipti reikalavinį pagal Raštą į BUAB „Finienis“. Tai ir buvo atlikta 2022 m. balandžio 25 d. kreditoriui pateikiant finansinį reikalavinį BUAB „Finienis“ nemokumo administratoriui.
125. Teisėjų kolegijos vertinimu, bylą nagrinėję teismai teisingai ir pagrįstai sprendė klausimus dėl UAB „NT paslaugos“ ir UAB „Emilė“ reikalavimų pareiškimo terminų skaičiavimo pagal ĮBĮ 10 straipsnio 4 dalies 5 punktą. Trečiasis asmuo UAB „8 stebukas“ kasaciniame skunde taip pat nurodo, kad teismai, tvirtindami šiuos kreditorių reikalavimus, pažeidė ĮBĮ 16 straipsnį, tačiau nepateikia jokių argumentų dėl šios teisės normos pažeidimo. Todėl teisėjų kolegija atmeta UAB „8 stebukas“ kasacinio skundo argumentus dėl UAB „NT paslaugos“ ir UAB „Emilė“ reikalavimo pareiškimo termino netinkamo skaičiavimo kaip nepagrįstus.

Dėl UAB „Emilė“ ir UAB „NT paslaugos“ reikalavimų pagrįstumo

126. Trečiasis asmuo UAB „Nikosparta“ kasaciniame skunde teigia, kad Vilniaus apygardos teismas atsakovės bankroto byloje nusprendė pareiškėjos UAB „NT paslaugos“ prašymą tenkinti, įtraukti UAB „NT paslaugos“ į BUAB „Finienis“ kreditorių sąrašą su 426 175 Eur trečios eilės dydžio finansiniu reikalavimu, o pareiškėjos UAB „Emilė“ prašymą tenkinti iš dalies, įtraukti UAB „Emilė“ į BUAB „Finienis“ kreditorių sąrašą su 217 480,75 Eur trečios eilės finansiniu reikalavimu. UAB „Emilė“ ir UAB „NT paslaugos“ reikalavimai grindžiami tuo pačiu pagrindu – BUAB „Finienis“ 2012 m. spalio 31 d. garantiniu raštu bei pareiškėjų turto hipotekos išvaržymu.
127. Trečiojo asmens UAB „Nikosparta“ teigimu, teismai, tvirtindami šių kreditorių reikalavimus, neteisingai taikė skolininkų solidarumą reglamentuojančias teisės normas. Rašte nurodytame BUAB „Finienis“ įsipareigojime nėra įtvirtinta solidarioji atsakovės prievolė kartu su UAB „Construction Ace“ atlyginti pareiškėjų nuostolius. Remiantis Rašte nustatytomis sąlygomis, BUAB „Finienis“ pareiga atsiranda tik po to, kai prievolės neįvykdė UAB „Construction Ace“ ir iš varžytynių parduotas konkretus atsakovės įkeistas turtas, todėl pareiga vykdyti UAB „Construction Ace“ prievolės neatitinka solidariosios prievolės sampratos.
128. Nurodo, kad BUAB „Finienis“ pareigos atsiradimo sąlygos atitinka garanto prievolę, vykdytiną, kai skolininkas neįvykdo pirminės prievolės. BUAB „Finienis“ įsipareigojimo atsiradimas priklauso nuo UAB „Construction Ace“ prievolės neįvykdymo ir įkeisto turto nepakankamumo ir atitinka subsidiariosios prievolės esmę.
129. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai nusprendė, kad iš Rašto teksto gramatinio aiškinimo akivaizdi solidarioji BUAB „Finienis“ prievolė.
130. Pirmosios instancijos teismas, sprenddamas dėl UAB „NT paslaugos“ reikalavimo pagrįstumo, nustatė, kad BUAB „Finienis“ Raštu įsipareigojo: tuo atveju, jei UAB „Construction Ace“ nesugebės grąžinti paskolos KU „Vilniaus taupomoji kasa“ ir, iš varžytynių pardavus UAB „Finienis“ įkeistą turtą, esantį (*duomenys neskelbtini*), ne visa UAB „Construction Ace“ skola KU „Vilniaus taupomoji kasa“ pagal

paskolos sutartį bus padengta, UAB „Finis“ įsipareigoja padengti visą UAB „Construction Ace“ skolos likutį KU „Vilniaus taupomoji kasa“, kad nebūtų pradėtas išieškojimas iš anksčiau nurodyto už UAB „Construction Ace“ prievolės KU „Vilniaus taupomoji kasa“ įkeisto UAB „Emilė“ ir UAB „Nekilnojamojo turto valdymas“ turto.

131. Teismas vertino, kad aplinkybės, jog paskolą iš esmės gavo BUAB „Finis“, patvirtina, kad BUAB „Finis“ pagrįstai Raštu įsipareigojo UAB „Nekilnojamojo turto valdymas“ (teisių perėmėja – UAB „NT paslaugos“) atlyginti visus nuostolius, jei šie bus patirti UAB „Finis“ gautą paskolą grąžinant priverstinai realizavus svetimo daikto hipoteka įkeistą UAB „Nekilnojamojo turto valdymas“ (UAB „NT paslaugos“) turtą, kito svetimo daikto hipotekos davėjos UAB „Emilė“ turtą. Nei UAB „Construction Ace“, nei UAB „Finis“ gautos iš KU „Vilniaus taupomoji kasa“ paskolos negrąžino. BKU „Vilniaus taupomoji kasa“ (teisių perėmėja – UAB „EDSinvest“) priverstinio išieškojimo tvarka 2021 m. rugsėjo 13 d. pardavė UAB „Nekilnojamojo turto valdymas“ (UAB „NT paslaugos“) turtą, kuris svetimo daikto hipoteka buvo įkeistas už UAB „Finis“ naudai pervestos ir naudotos paskolos grąžinimą. Paskolą, kurią gavo ir naudojo UAB „Finis“, palūkanas, delspinigius sumokėjo svetimo daikto hipotekos davėja UAB „Nekilnojamojo turto valdymas“ (UAB „NT paslaugos“) iš savo turto. UAB „Nekilnojamojo turto valdymas“ (UAB „NT paslaugos“) neatlygintinai svetimo daikto hipoteka įkeitė savo turtą už UAB „Finis“ gautos ir panaudotos paskolos grąžinimą, palūkanas, delspinigių apmokėjimą. Dėl to, kad UAB „Finis“ ir UAB „Construction Ace“ pačios negrąžino paskolos, nesumokėjo palūkanų, delspinigių KU „Vilniaus taupomoji kasa“ naudai, UAB „Nekilnojamojo turto valdymas“ (UAB „NT paslaugos“) prarado svetimo daikto hipoteka įkeistą savo turtą, patyrė nuostolių. Todėl, teismo vertinimu, tiek UAB „Construction Ace“, tiek UAB „Finis“ privalo atlyginti UAB „Nekilnojamojo turto valdymas“ (UAB „NT paslaugos“) patirtą žalą.
132. Apeliacinės instancijos teismas, sprenddamas dėl UAB „NT paslaugos“ pareikšto reikalavimo vertinimo, nurodė, kad iš Rašto kyla BUAB „Finis“ prievolė kartu su UAB „Construction Ace“ padengti UAB „Nekilnojamojo turto valdymas“ (UAB „NT paslaugos“) patirtus nuostolius, kurie atsirado minėtoms įmonėms negrąžinus paskolos pardavus kreditoriaus svetimo daikto hipoteka įkeistą turtą. Teismas nusprendė, kad iš 2012 m. spalio 31 d. Rašto teksto akivaizdžiai šalių valia nustatyti, jog UAB „Construction Ace“ gautą paskolą privalo grąžinti BUAB „Finis“, kadangi ji šiuos pinigus gavo, o savo pareigos perduoti UAB „Construction Ace“ turtą neįvykdė.
133. Pirmosios instancijos teismas, sprenddamas dėl UAB „Emilė“ reikalavimo pagrįstumo, nurodė, kad ji iš esmės yra grindžiamas Raštu, kuriuo UAB „Finis“ įsipareigojo, UAB „Construction Ace“ negrąžinus skolos pagal Paskolos sutartį, padengti visą negrąžintos paskolos likutį tam, kad nebūtų pradėtas išieškojimas iš anksčiau nurodyto įkeisto UAB „Emilė“ (kreditorės) turto. Teismas nusprendė, kad BUAB „Construction Ace“ nėra įvykdžiusi savo paskolos sutartimi prisiimtą įsipareigojimą KU „Vilniaus taupomoji kasa“, o skolai padengti turto išieškojimas buvo nukreiptas į svetimo daikto hipoteka įkeistą kreditorės turtą, tai leidžia teigti, jog BUAB „Finis“ Rašte nustatytos pareigos neįvykdė. Atsižvelgiant į tai, jog UAB „Emilė“ hipoteka įkeistas turtas buvo parduotas, yra pagrindas teigti, jog kreditoriui buvo padaryta turtinė žala. Todėl BUAB „Finis“ turi pareigą atlyginti svetimo daikto hipotekos davėjai už parduotą iš varžytinių turtą, iš kurio pardavimo lėšos buvo skirtos BUAB „Construction Ace“ skoloms dengti pagal Raštą.
134. Apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad UAB „Emilė“ finansinis reikalavimas kilo iš esmės tų pačių santykių pagrindu kaip ir UAB „NT paslaugos“. Apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad tiek šioje civilinėje byloje, tiek ir UAB „Construction Ace“ bankroto byloje (Vilniaus apygardos teismo civilinė byla Nr. B2-118-866/2023) konstatuota, jog kreditorės nekilnojamas turtas buvo priverstinai realizuotas kitai išieškotojai – UAB „Interlan“ – perėmus turtą už bendrą 1 072 268 Eur sumą ir iš šio turto išvaržymo hipotekos kreditoriui UAB „EDS Invest“ (UAB „EDSinvest“ reikalavimą perėmė iš BKU „Vilniaus taupomoji kasa“ ir tapo BUAB „Construction Ace“ kreditori) buvo pervesta 197 427,07 Eur, o likusi 821 910,90 Eur išieškota suma buvo skirta kitos išieškotojos UAB „Interlan“ skolai dengti vykdomojoje byloje Nr. 0042/220/01859. 2021 m. lapkričio 26 d. išieškotų lėšų paskirstymo patvirtinimas patvirtina, kad vykdomojoje byloje Nr. 0174/16/01223 išieškota 197 427,07 Eur skola UAB „EDS Invest“.
135. CK 6.6 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad solidarioji skolininkų pareiga preziumuojama, jeigu prievolė susijusi su paslaugų teikimu, jungtine veikla arba kelių asmenų veiksmais padarytos žalos atlyginimu. Pagrindinis trečiojo asmens UAB „Nikosparta“ kasacinio skundo argumentas dėl solidariosios prievolės nebuvimo yra tai, kad teismai nenustatė CK 6.6 straipsnio 3 dalies sąlygų, kada preziumuojamas prievolės solidarumas. Trečiojo asmens teigimu, Rašte nurodytame BUAB „Finis“ įsipareigojime nėra įtvirtinta solidarioji atsakovės prievolė kartu su UAB „Construction Ace“ atlyginti pareiškėjų nuostolius, BUAB „Finis“ ir UAB „Construction Ace“ pareiškėjoms neteikė paslaugų, nevykdė jungtinės veiklos, taip pat BUAB „Finis“ su UAB „Construction Ace“ prieš pareiškėjas neatliko bendrų neteisėtų veiksmų, kurie sukurtų solidariąją prievolę pagal CK 6.6 straipsnio 3 dalį, o nesant BUAB „Finis“ solidariosios prievolės atsakyti su UAB „Construction Ace“, skundžiamais sprendimais byloje nepagrįstai neįvertintas Rašte išreikštas BUAB „Finis“ subsidaraus įsipareigojimo turinys, atsiradimo sąlygos bei prievolės pabaiga.
136. Teisėjų kolegija šiuos trečiojo asmens kasacinio skundo argumentus laiko nepagrįstais. Bylą nagrinėję teismai išsamiai įvertino Rašto ir BUAB „Finis“ prievolės turinį ir pagrįstai rėmėsi kasacinio teismo praktika dėl gramatinio sutarties aiškinimo.
137. Kasacinis teismas yra nurodęs, kad, aiškindamas rašytine forma sudarytos sutarties turinį, teismas pirmiausia turi atsižvelgti į sutarties tekstą. Jeigu jis aiškus ir neprieštarauja kitoms byloje nustatytoms aplinkybėms, teismas, sprenddamas dėl sutarties turinio (šalių teisių ir pareigų), turi pagrindą daryti išvadą, kad tikroji šalių valia sutampa su rašytiniu sutarties tekstu, ir rentis lingvistiniu sutarties aiškinimu. Jeigu rašytinės sutarties tekstas neaiškus arba jis prieštarauja kitoms byloje nustatytoms aplinkybėms, teismas, aiškindamas tikrąjį sutarties turinį, turi nustatyti, ar lingvistinis sutarties turinio aiškinimas neprieštarauja tikrajai sutarties šalių valiai. Kokiomis aplinkybėmis remiantis aiškinama valia – kiekvienos konkrečios bylos dalykas. Jis priklauso nuo to, kokiomis aplinkybėmis, pagrįsdamas savo versiją dėl tikrosios valios, remiasi ir kokias aplinkybes įrodinėja šalys. Teismas dėl jų sprendžia remdamasis įrodymų pakankamumo taisykle. Tokiu atveju svarbiomis pripažįstamos visos aplinkybės, kuriomis remiantis gali būti nustatoma, dėl ko iš tikrųjų sudarydamos sutartį susitarė šalys (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. vasario 23 d. nutarties civilinėje byloje Nr. 3K-3-62-690/2018 16–17 punktus ir juose nurodytą kasacinio teismo praktiką).
138. UAB „Finis“ Raštu įsipareigojo, kad jei UAB „Construction Ace“ nesugebės grąžinti paskolos KU „Vilniaus taupomoji kasa“ ir, iš varžytinių pardavus UAB „Finis“ įkeistą turtą, esantį (*duomenys neskelbtini*), ne visa UAB „Construction Ace“ skola KU „Vilniaus taupomoji kasa“ pagal paskolos sutartį bus padengta, BUAB „Finis“ padengs visą UAB „Construction Ace“ skolos likutį KU „Vilniaus taupomoji kasa“, kad nebūtų pradėtas išieškojimas už UAB „Construction Ace“ prievolės KU „Vilniaus taupomoji kasa“ iš įkeisto UAB „Emilė“ ir UAB „Nekilnojamojo turto valdymas“ turto. Rašte nurodyta visuma sąlygų, kurioms egzistuojant abiem kartu kyla BUAB „Finis“ pareiga atlyginti kreditorės patirtus nuostolius.
139. UAB „Finis“ Raštu įsipareigojo, kad jos prievolė kyla esant sąlygų visetui: BUAB „Construction Ace“ neįvykdys savo prievolės KU „Vilniaus taupomoji kasa“; BUAB „Finis“ neįvykdys pareigos padengti visą UAB „Construction Ace“ skolos likutį KU „Vilniaus taupomoji kasa“.
140. Teismai nustatė, kad BUAB „Construction Ace“ nėra įvykdžiusi savo paskolos sutartimi prisiimtą įsipareigojimą KU „Vilniaus taupomoji kasa“, o skolai padengti turto išieškojimas buvo nukreiptas į svetimo daikto hipoteka įkeistą kreditoriaus turtą, tai leidžia teigti, jog teismai tinkamai nustatė buvus Rašte įtvirtintas sąlygas, o esant Rašte pateiktų sąlygų visetui BUAB „Finis“ kilo prievolė atlyginti kreditorės patirtus nuostolius.
141. Apibendrinama teisėjų kolegija nusprendžia, kad žemesnės instancijos teismai tinkamai įvertino UAB „NT paslaugos“ ir UAB „Emilė“ reikalavimų pagrįstumą ir priėmė teisėtus ir pagrįstus sprendimus, todėl ši trečiųjų asmenų kasacinių skundų argumentų dalis atmestina.

142. Trečiasis asmuo UAB „8 stebukas“ kasaciniame skunde nurodo, kad UAB „Linsana“ reikalavimai patvirtinti pažeidžiant normas, reglamentuojančias skolos išieškojimą iš svetimo daikto hipoteka įkeisto turto. Teismai, teisingai konstatavę, jog minėtų pareiškėjų, kaip kreditorių, reikalavimai grindžiami svetimo daikto hipoteka, netinkamai taikė ir aiškino CK 4.195 ir 4.225 straipsnių nuostatas, neatsižvelgė į subsidiarumo principą. Teismai neatsižvelgė į tai, kad Lietuvos apeliacinio teismo 2022 m. balandžio 19 d. nutartyje aiškiai nurodyta, jog byloje nėra vertinamas UAB „Sorita“ sudarytų sutarčių, iš kurių kylančioms reikalavimams užtikrinti buvo sudarytos hipotekos sutartys, galiojimas. Taip pat byloje nėra jokių skolininkės UAB „Sorita“ prievolės galiojimą bei jos dydį patvirtinančių įrodymų.
143. Pirmosios instancijos teismas, sprenddamas dėl UAB „Linsana“ reikalavimo pagrįstumo, nurodė, kad UAB „Linsana“ reikalavimas yra grindžiamas: 1) 2017 m. vasario 9 d. tarp UAB „Sorita“ (skolininkės ir įkaito davėjos) ir kreditorių N. K., B. B., S. P., V. D. ir V. Ū. sudarytu maksimaliosios hipotekos sandoriu; 2) 2017 m. vasario 9 d. paskolos sutartimi; 3) 2017 m. kovo 2 d. UAB „Sorita“ (skolininkės ir įkaito davėjos) ir kreditoriaus A. M. sudarytu sutartinės hipotekos sandoriu; 4) 2017 m. kovo 2 d. paskolos sutartimi; 5) 2018 m. birželio 26 d. reikalavimo teisių perleidimo sutartimi, kuria A. M. savo reikalavimo teisę į UAB „Sorita“ perleido UAB „Linsana“; 6) Vilniaus apygardos teismo 2021 m. gruodžio 28 d. sprendimu civilinėje byloje Nr. e2-1171-855/2021, kuriuo teismas pripažino negaliojančiais 2017 m. vasario 9 d. ir 2017 m. kovo 2 d. hipotekos sandorius, tačiau paliko hipotekos kreditorių (jų teisių perėmėjų) teises.
144. 2017 m. vasario 9 d. tarp UAB „Sorita“ (skolininkės ir įkaito davėjos) ir kreditorių N. K., B. B., S. P., V. D. ir V. Ū. buvo sudarytas sutartinės hipotekos sandoris. UAB „Sorita“ 53 000 Eur prievolės įvykdymui pagal 2017 m. vasario 9 d. paskolos sutartį užtikrinti hipotekos kreditorių naudai buvo įkeistas žemės sklypas, unikalus Nr. (duomenys neskelbtini), gyvenamasis namas, unikalus Nr. (duomenys neskelbtini), ūkiniai pastatai, unikalūs Nr. (duomenys neskelbtini), (duomenys neskelbtini), ir kiemo statiniai (tvora), unikalus Nr. (duomenys neskelbtini), esantys (duomenys neskelbtini). 2018 m. birželio 26 d. Reikalavimo teisių perleidimo sutartimi minėti hipotekos kreditoriai savo reikalavimo teisę į UAB „Sorita“ perleido naujai kreditoriui UAB „Linsana“. Maksimaliosios hipotekos dydis – 80 000 Eur. Paskola pagal minėtą sutartį UAB „Linsana“ grąžinta nebuvo.
145. Taip pat 2017 m. kovo 2 d. tarp UAB „Sorita“, kaip skolininkės ir įkaito davėjos, bei A. M., kaip kreditoriaus, sudarytas sutartinės hipotekos sandoris dėl 26 500 Eur prievolės pagal 2017 m. kovo 2 d. paskolos sutartį užtikrinimo. 2018 m. birželio 26 d. Reikalavimo teisių perleidimo sutartimi kreditorius A. M. savo reikalavimo teisę į UAB „Sorita“ perleido naujai kreditoriui UAB „Linsana“. Maksimaliosios hipotekos dydis – 40 000 Eur. Paskola pagal minėtą sutartį UAB „Linsana“ grąžinta nebuvo.
146. Apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad UAB „Linsana“, reikšdama finansinį reikalavimą BUAB „Finien“, įrodė hipoteka užtikrinto reikalavimo egzistavimą, t. y. UAB „Sorita“ prievolių pagal 2017 m. vasario 9 d. paskolos sutartį ir 2017 m. kovo 2 d. paskolos sutartį galiojimą bei jų dydį. Pagal byloje pateiktus duomenis pirmosios instancijos teismas nustatė, kad 2017 m. vasario 9 d. tarp UAB „Sorita“, kaip skolininkės ir įkaito davėjos, ir kreditorių N. K., B. B., S. P., V. D. ir V. Ū. buvo sudarytas sutartinės hipotekos sandoris UAB „Sorita“ 53 000 Eur prievolės įvykdymui pagal 2017 m. vasario 9 d. paskolos sutartį užtikrinti, šiuo sandoriu hipotekos kreditorių naudai buvo įkeistas žemės sklypas, unikalus Nr. (duomenys neskelbtini), gyvenamasis namas, unikalus Nr. (duomenys neskelbtini), ūkiniai pastatai, unikalūs Nr. (duomenys neskelbtini), (duomenys neskelbtini), ir kiemo statiniai (tvora), unikalus Nr. (duomenys neskelbtini), esantys (duomenys neskelbtini). 2018 m. birželio 26 d. Reikalavimo teisių perleidimo sutartimi minėti hipotekos kreditoriai savo reikalavimo teisę į UAB „Sorita“ perleido naujai kreditoriui UAB „Linsana“. Maksimaliosios hipotekos dydis – 80 000 Eur. Paskola pagal minėtą sutartį UAB „Linsana“ grąžinta nebuvo. Taip pat 2017 m. kovo 2 d. tarp UAB „Sorita“, kaip skolininkės ir įkaito davėjos, bei A. M., kaip kreditoriaus, sudarytas sutartinės hipotekos sandoris dėl 26 500 Eur prievolės pagal 2017 m. kovo 2 d. paskolos sutartį užtikrinimo. 2018 m. birželio 26 d. Reikalavimo teisių perleidimo sutartimi kreditorius A. M. savo reikalavimo teisę į UAB „Sorita“ perleido naujai kreditoriui UAB „Linsana“. Maksimaliosios hipotekos dydis – 40 000 Eur. Paskola pagal minėtą sutartį UAB „Linsana“ grąžinta nebuvo. Pažymėtina ir tai, kad UAB „Sorita“ įsiskolinimo UAB „Linsana“ dydį įrodo ir byloje pateiktas 2020 m. rugpjūčio 26 d. turto arešto aktas Nr. 0042/20/00758MM, kuriame yra nurodoma išieškotina suma (turto arešto mastas), pagal 2017 m. vasario 9 d. sutartį sieianti 89 107,91 Eur.
147. Svetimo daikto hipoteka – nuosavybės teise priklausančio nekilnojamojo daikto įkeitimas, kai skolininkas yra kitas asmuo negu įkeisto daikto savininkas (CK 4.181 straipsnio 1 dalis). Įkeisto daikto savininkas už skolininko įsipareigojimo neįvykdymą atsako tik įkeistu savo turtu; įkaito davėjas tampa su skolininku subsidiariai atsakingas nuo hipoteka užtikrintos prievolės neįvykdymo dienos (CK 4.195 straipsnio 1 dalis).
148. Kai skolininko prievolės įvykdymą kreditoriui trečiasis asmuo užtikrina jam priklausančio nekilnojamojo turto hipoteka, tarp kreditoriaus ir trečiojo asmens, užtikrinusio skolininko prievolės įvykdymą, susiklosto daiktiniai teisiniai santykiai, todėl prievolės neįvykdymo atveju kreditorius įgyja ne teisę reikalauti iš trečiojo asmens įvykdyti skolininko prievolę, o teisę išieškoti skolininko skolą iš trečiojo asmens įkeisto turto (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. spalio 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-485/2013).
149. Iš teismų nustatytų aplinkybių matyti, kad teismai UAB „Linsana“ reikalavimo pagrįstumą kildino iš svetimo turto įkeitimo kaip daiktinės teisės, šio reikalavimo galiojimą grindė – 2021 m. gruodžio 28 d. Vilniaus apygardos teismo sprendimu civilinėje byloje Nr. e2-1171-855/2021 ir 2022 m. balandžio 19 d. Lietuvos apeliacinio teismo nutartimi civilinėje byloje Nr. e2A-603-553/2022; o UAB „Linsana“ reikalavimo dydį – 2020 m. rugpjūčio 26 d. turto arešto aktu Nr. 0042/20/00758MM, kuriame yra nurodoma išieškotina suma (turto arešto mastas), pagal 2017 m. vasario 9 d. sutartį sieianti 89 107,91 Eur.
150. Darytina išvada, kad bylą nagrinėję teismai teisingai taikė svetimo daikto hipoteką reglamentuojančias teisės normas, tinkamai nustatė, kad tarp BUAB „Finien“ ir UAB „Linsana“ susiklostė daiktinis teisinis santykis, iš šio kilo UAB „Linsana“ teisė pareikšti kreditoriaus reikalavimą, šio reikalavimo galiojimas patvirtintas teismų sprendimais, o reikalavimo dydį pagrindžia turto arešto aktas, todėl teisėjų kolegija atmata trečiųjų asmenų UAB „8 stebukas“ ir UAB „Nikosparta“ kasacinių skundų argumentus dėl UAB „Linsana“ reikalavimų nepagrįstumo.

Dėl UAB „Kardos“ reikalavimo pagrįstumo

151. Trečiasis asmuo UAB „8 stebukas“ kasaciniame skunde nurodo, kad UAB „Kardos“ reikalavimai patvirtinti pažeidžiant teisės normas, reglamentuojančias skolos išieškojimą iš svetimo daikto hipoteka įkeisto turto, ir nurodo analogiškus argumentus kaip ir UAB „Linsana“ reikalavimo atveju.
152. Trečiasis asmuo UAB „Nikosparta“ kasaciniame skunde teigia, kad UAB „Kardos“ reikalavimas nepagrįstai patvirtintas, nes ji nepateikė į bylą įrodymų, pagrindžiančių reikalavimo teisių į UAB „Sorita“ galiojimą ir dydį kreditorių reikalavimų tvirtinimo dieną, o viešų registru duomenys neįrodo reikalavimo teisių vykdytinumo, dėl to byloje nėra pagrindo spręsti, kad atsakovei atsirado arba neabejotinai atsirado iš svetimo daikto hipotekos kylančios prievolės.
153. Pirmosios instancijos teismas įtraukė UAB „Kardos“ į BUAB „Finien“ hipoteka užtikrintų kreditorių reikalavimų sąrašą su 2 520 000 Eur dydžio finansiniu reikalavimu, nes jis buvo pagrįstas 2021 m. gruodžio 28 d. Vilniaus apygardos teismo sprendimu civilinėje byloje Nr. e2-

1171-855/2021; 2022 m. balandžio 19 d. Lietuvos apeliacinio teismo nutartimi civilinėje byloje Nr. e2A-603-553/2022; 2022 m. balandžio 22 d. Registrų centro hipotekos duomenų išrašui iš Nekilnojamojo turto registro ir Sutarčių ir teisių suvaržymo registro, kuriame nurodytas prievolės, kylančios iš 2019 d. sausio 18 d. paprastojo neprotestuotino vekselio (vекselio davėja – UAB „Sorita“), dydis – 1 680 000 Eur bei maksimaliosios hipotekos, kuria yra užtikrinamas netesybų ir kreditoriaus nuostolių, patirtų dėl užtikrintos prievolės neįvykdymo ir (ar) netinkamo vykdymo, dydis – 840 000 Eur. Nors pareiškėja UAB „Kardos“ nurodė, kad jos reikalavimas BUAB „Finien“ sudaro 2 520 000 Eur, tačiau atsižvelgus į tai, jog kreditorės naudai įkeistų ir BUAB „Finien“ nuosavybės teise valdomo nekilnojamojo turto objektų bendra vertė yra 2 459 900 Eur, kuri yra mažesnė už kreditorės prašomą patvirtinti 2 520 000 Eur dydžio finansinį reikalavimą, tvirtino UAB „Kardos“ finansinio reikalavimo dalį dėl 2 459 900 Eur, o kitą dalį prašymo atmetė.

154. Teisėjų kolegijos vertinimu, byla nagrinėję teismai pagrįstai rėmėsi teismų sprendimais nustatyta aplinkybe, kad UAB „Kardos“ yra sąžininga hipotekos kreditorė, todėl pakartotinai nevertino ir nenagrinėjo materialinių santykių, iš kurių kildinamas šis reikalavimas. Byloje esant nenugincytam įrodymui dėl UAB „Kardos“ reikalavimo dydžio – 2022 m. balandžio 22 d. Registrų centro hipotekos duomenų išrašui iš Nekilnojamojo turto registro ir Sutarčių ir teisių suvaržymo registro (2 520 000,00 Eur) bei duomenims apie faktinę hipoteka įkeisto turto vertę (2 459 900 Eur), teismai pagrįstai patvirtino 2 459 900 Eur reikalavimą.
155. Teisėjų kolegijos vertinimu, trečiųjų asmenų nurodyti argumentai nepaneigia žemesnės instancijos teismų padarytų išvadų dėl UAB „Kardos“ reikalavimo pagrįstumo vertinimo.
156. Apibendrinama teisėjų kolegija nusprendžia, kad byla nagrinėję teismai tinkamai įvertino UAB „Kardos“ pareikšto 2 459 900 Eur reikalavimo pagrįstumą, todėl pirmosios instancijos teismo nutartis ir apeliacinės instancijos teismo nutartis, kuria patvirtintas UAB „Kardos“ reikalavimas, paliktina galioti.

Dėl bylos procesinės baigties

157. Apibendrinama teisėjų kolegija nusprendžia, kad byla nagrinėję teismai teisingai taikė proceso teisės normas, reglamentuojančias kreditoriaus reikalavimo tvirtinimo teisme formą (rašytine ar žodine tvarka), įrodymų vertinimą, naujų įrodymų priėmimą apeliacinės instancijos teisme.
158. Tačiau teisėjų kolegija nusprendžia, kad byla nagrinėję teismai neteisingai sprendė klausimą dėl UAB „Sorita“ pareikšto reikalavimo pagrįstumo. Todėl trečiųjų asmenų UAB „8 stebukas“ ir UAB „Nikosparta“ kasaciniai skundai dėl skundžiamos pirmosios instancijos teismo nutarties ir apeliacinės instancijos teismo nutarties dalies dėl UAB „Sorita“ reikalavimo patvirtinimo yra tenkinami, ši pirmosios instancijos teismo ir apeliacinės instancijos teismo skundžiamų nutarčių dalis naikinama ir šis klausimas grąžinamas pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo (CPK 360 straipsnis). Kita pirmosios instancijos teismo ir apeliacinio teismo nutarties dalis dėl kitų kreditorių pareikštų reikalavimų pagrįstumo vertinimo ir trečiųjų asmenų UAB „8 stebukas“ ir UAB „Nikosparta“ kasaciniuose skunduose keliamų proceso teisės normų taikymo klausimų paliekama nepakeista.

159. Kadangi šioje stadijoje byla nėra išnagrinėta iš esmės, šalių patirtos bylinėjimosi išlaidos nėra paskirstomos.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 5 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Panaikinti Vilniaus apygardos teismo 2022 m. gruodžio 23 d. nutarties ir Lietuvos apeliacinio teismo 2023 m. vasario 7 d. nutarties dalį, kuria patvirtintas uždarnosios akcinės bendrovės „Sorita“ 2 161 835,50 Eur dydžio finansinis reikalavimas bankrutavusios uždarnosios akcinės bendrovės „Finien“ bankroto byloje, ir perduoti šį klausimą spręsti iš naujo pirmosios instancijos teismui. Kitą Lietuvos apeliacinio teismo 2023 m. vasario 7 d. nutarties dalį palikti nepakeistą.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Virgilijus Grabinskas

Gediminas Sagatys

Agnė Tikniūtė